

גליזון מס' 3 - שנה 38 - יולי/אוג' 2021 - תשפ"א

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

למי שייך נחל האסי שבעמק המעיינות? – עמוד 5

פסגות כרמל – דיור מוגן (ע"ר)
בית הורים בע"מ (חל"צ)
(מיסודו של ארגון עולי מרכז אירופה)

הודעה על אסיפה כללית

הננו מתכבדים להודיע על כינוס האסיפה הכללית השנתית של ארגון פסגות כרמל – דיור מוגן (ע"ר) אשר תתקיים ביום שלישי 31.8.2021, כ"ג אלול תשפ"א. בשעה 10:00. באודיטוריום "ראשוני הכרמל", רח' מאפו 5, חיפה.

על סדר היום:

1. בחירת יו"ר האסיפה.
2. דו"ח על פעילות הארגון – יו"ר הארגון.
3. דו"ח כספי – יו"ר ועדת כספים.
4. דו"ח ועדת ביקורת.
5. אישור דו"חות כספיים והדו"ח המילולי לשנת 2020.
6. בחירת ועדת ביקורת.
7. מינוי רואה חשבון.
8. שינויים בתקנון.

1. ניתן לעיין בדו"חות הכספיים והדו"ח המילולי לשנת 2020, במשרדי הארגון, ברח' מאפו 8, חיפה, החל מיום א' בין השעות 09:00 – 12:00.

בברכה,

בני זוסמן, יו"ר

ארגון פסגות כרמל – דיור מוגן (ע"ר)
(מיסודו של ארגון עולי מרכז אירופה)

תוכן עיניינים

עמוד 4	דברים שרציתי לומר - מיכה לימור
עמוד 5-6	נחל האסי – הוא משלנו? - מאת שירה ורדי
עמוד 7	נהריה של ילדותי - רות חשמונאי
עמוד 8-10	איך היה צאצא יקי למתכנן בנייה בישובים ערביים -מיכאל מאיר-ברודניץ
עמוד 11-12	הליפסטיק של חנה זמר - אריק קרמן
עמוד 13-15	המסתגל הנצחי: האמן של גבלס - רפי סיאנו
עמוד 16-18	אוצר היסטורי בקיבוץ הזורע: - שאול כוכבי
עמוד 19-21	זיכרונות מימי בראשית בנהרייה - אלחנן התרסי
עמוד 22-23	שירת סרטני הנהר - רעיה טילינגר
עמוד 24	ארון הספרים של אהובה ועמוס ירקוני - רותי חשמונאי
עמוד 25-29	תחביב - לכתוב זה לחיות על סגולותיה של כתיבה יצירתית - ד"ר דליה לורנץ
עמוד 30-31	תחביב - חרש אמן בעץ - אילנה זבירין
עמוד 32	העמוד של עדנה מרקוביץ
עמוד 33-34	טכנולוגיה בדיורינו המוגנים - אורן וינר
עמוד 35	זהירות בלונים – דוד סימה
עמוד 38-39	תערוכת יצירות אמנות ב"פסגת-חן" – מיכה לימור
עמוד 40-43	בקהילה - בתשבע וייס

קוראינו מוזמנים לשגר מכתבים למערכת, דעות ותגובות ו/או כתבות לקהילתון

חומר למערכת יש לשלוח לכתובת michalimor@bezeqint.net

בקובץ word, צילומים בפורמט jpeg. חומרים יפורסמו לאחר עריכה והגהה.

חומרים ערוכים לא יועברו לאישור הכותבים ולא יוחזרו במידה ויוחלט שלא לפרסמם.

קהילתון

כתב-עת לענייני חברה, תרבות והיסטוריה

מו"ל: ארגון "פסגות כרמל" (ארגון עולי מרכז אירופה, חיפה)

עורך: מיכה לימור michalimor@bezeqint.net

מערכת: איילת טל-ביתן, מיכאל מאיר-ברודניץ, בתשבע וייס, אילנה זבירין, רות חשמונאי, רעיה טילינגר,

עמוס ירקוני, ד"ר דליה לורנץ, עדנה מרקוביץ, רפי סיאנו, יעקב שורר

עיצוב: כרמל פרינט דף אור | Design Studio

דברים שרציתי לומר

מיכה לימור

דת ומדינה

מרגע שבנימין נתניהו אולץ לעקור מרחוב בלפור באורח חוקי ומסודר אם כי בלויית שובל של חרפות וגידופים נגד יורשיו מטעם קומץ רעשני של הנוהים בכל מצב אחריו, עולות וצפות לדיון ציבורי ומעשי הסוגיות האמיתיות שאמורות להידון ולמצוא פתרון בחברה הישראלית. נפטרנו (לפי שעה) מהמחלוקת שהעיבה על כל הצרות האחרות – כן ביבי ושרה ויאיר לא ביבי ושרה ויאיר- ומיד

צפה אחת הסוגיות המרכזיות והחשובות שבהן: שאלת יחסי דת ומדינה במדינתנו הדמוקרטית-יהודית או יהודית-דמוקרטית, צמד מונחים המתקשה להתגורר בתא חברתי אחד. שר האוצר החדש והנמרץ אביגדור ליברמן הצליח להציב את השאלה הזאת בכל עוצמתה כבר בשבוע הראשון לכהונת הממשלה החדשה. הוא החליט על תמריץ אחד מיני רבים לעידוד יציאתם של אזרחים צעירים לעבודה. אולם כיוון שלא רק ביטל לצורך זה את דמי החל"ת (תשלום דמי אבטלה לאזרחים צעירים מכל המגזרים שאינם חפצים לחזור לעבודה) אלא גם ביטל את סבסודם של אברכים חרדים ש'תורתם אומנותם', (כלומר סיוע במימון תלמודם בישיבות הגבוהות), חזרה וצפה שאלת השוויון האזרחי בחברה הישראלית בין האזרחים החרדים לבין שאר אזרחי המדינה. בנושא דת ומדינה, לשאלת השוויון פנים רבות. שירות בצבא, מימון ישיבות גבוהות (כלומר השכלה על-תיכונית), הקצאות דיור, קצבאות לסטודנטים, מעמדם של הרבנים אל מול הציות לחוקי המדינה, המשמעת והסדר באירועים המוניים (פרשת הר מירון וגבעת-זאב למשל) ועוד ועוד. לא פלא אפוא מדוע יצאו הפוליטיקאים, עסקני המפלגות החרדיות ו/או חרד"ליות בזעם מתפרץ ומחרף כנגד ההחלטה הראשונה בתחום זה של שר האוצר. עוד ידובר רבות בהחלטות זאת ובהחלטות שבפתח. אולם שאלת העומק שאותה רציתי לשאול היא האמנם מתחיל אביגדור ליברמן תהליך, עליו התנבא הוא והתנבאו מנהיגי יש-עתיד, כחול לבן, העבודה ומר"ץ ערב הבחירות האחרונות: להפריד את הדת מהמדינה. מלים אחרות, מדינה יהודית שיש בה רוב יהודי מוצק אך חוקים ממלכתיים חילוניים. מדינה שבה כל הרוצה לציית למצוות ההלכה והתורה ולפרשנות הרבנים ולנהוג כחרדי/דתי/מסורתי בחייו הפרטיים, זכותו המלאה, אולם

אביגדור ליברמן

בתחום הציבורי מצוות החוק האזרחי גוברת. כך נוהג העולם המערבי. כלום נהיה כאחת המדינות המודרניות ליברליות שלחברתן אנו כמהים? משמעות תפיסה זאת נוטלת בין השאר את הרוח ממפרשי העסקנות המפלגתית-פוליטית של ההנהגה החרדית ו"משחררת" במידה רבה את צאן מרעיתם. כרגע נראה שהתהליך אכן החל. עד לאן יגיע? הימים הקרובים והרחוקים יגידו.

דעות ותגובות

נחל האסי – הוא משלנו? - מאת שירה ורדי

מה בין נחל האסי הזורם דרך קיבוץ ניר-דוד לבין קוראי עלון זה של ארגון "פסגות כרמל" מיסודו של ארגון עולי מרכז-אירופה? לכאורה, כלום ושום דבר. לכאורה, יש כאן שאלת מה עניין שמיטה אצל הר סיני? אז זהו, שגם בין דיני שמיטה להר סיני יש קשר. דיני השמיטה שנאמרו בהר סיני, לפי אחד המדרשים, באים ללמדנו, שגם תורה שבעל פה ניתנה בסיני, ולכן יש בה תוקף. כך גם במחאת האסי, חבוייה היטב, ואולי בעצם לא כל כך חבוייה, 'התורה שבעל פה' של החברה הישראלית.

מחאת האסי היא מחאה שנוסדה בבית שאן על ידי תנועה חברתית בשם 'הטבע שייך לציבור' כבר ב-2016 וקיבלה תוקף מחודש על ידי קבוצת צעירים נמרצים בקיץ 2020. היא תובעת גישה ציבורית לנחל האסי היפהפה הזורם בשטחי קיבוץ ניר דוד. מחאת האסי, או כפי שהיא קרויה היום מחאת 'משחררים את האסי' היא לכאורה, מאבק סביבתי. היא עוסקת במשאב טבע ציבורי, בנגישות, בזכות הציבור לטבע, בחוק המים ובכל החומרים שמהם עשויים מאבקים סביבתיים. יחד עם זאת, לדעתי, מחאת האסי היא הכול, מלבד מאבק סביבתי. מחאת האסי, כיאה למחאה שחוזה גיל התבגרות בשנת 2020, היא בעצם סלב. כוכבת הרשתות החברתיות. ושם, בזירה עתירת הרגשות אך מעוטת הפיקוח – היא לובשת פנים שהן לפעמים, כן אין דרך אחרת לומר את זה, מכוערות מאוד.

"איכס גועל נפש .. לעקור להם את השערים והגדרות - לפתוח לציבור הרחב ובתים של הגדה !! לסגור בגדרות ענק שהם יצאו מהחצר לנחל כמו כולם. הם גנבים ושרלטנים !!"

"קומוניסטים מרושעים לא להרפות להגביר קצב נגמרו שנות ה-60-70 שהיינו עבדים שלהם.. היום

הם מיעוט וצריך לתת להם בראש!!!"

אלו הן דוגמאות מעטות ו'עדינות' יחסית (מפאת כבודכם חסכתי את הפוסטים הרבים המתייחסים לנאציזם ולשוואה, והמבין יבין). במסגרת מחקר הדוקטורט שלי, החוקר עמדות סביבתיות בקרב אוכלוסיות בפריפריה, הפשלתי את שרווליי ויצאתי לחפש בתוך הערימה האינסופית של מלל, מרביתו כאמור קלילות, נאצות, גידופים, ופוסטים נוטפי שנאה

נחל האסי, קיבוץ ניר דוד

– את המילה 'סביבתי', 'אקולוגי', אולי 'איכות הסביבה', והעליתי שברי חרס מעטים ביד. אותו בליל אינסופי של מלל המזמזם כמו ערימת זבובים סביב אתר פסולת; הוא זמזום עדתי-חברתי. מחאת 'משחררים את האסי' היא בעיקרה מחאה על פריבילגיה לעומת קיפוח, על הזדמנויות שנוצלו לעומת אלו שהוחמצו או טורפדו, על נרטיבים היסטוריים, על התנועה הקיבוצית לעומת עיירות הפיתוח, וכן... נדוש ככל שיהיה, על מזרחים מול אשכנזים. ואני, תושבת (אשכנזייה יש לומר) קיבוץ ניר דוד, לכאורה נטועה בתוך צד אחד, אבל תחת כובעי כדוקטורנטית, מנסה בכל כוחי לשמור על עמדת החוקרת בתוך הקונפליקט הסוער הזה – סקרנית, מתבוננת, ואולי אפילו, מתוך צמצום משוא פניי; מתוך אימוץ פרספקטיבה פלורליסטית, זולתנית, רחבה. ומשם, אני יכולה לומר בכנות שאני אמפטית לכאב שממנו נולדה מחאת האסי – אותו כאב עדתי, מקופח, חסום לאורך שנים (וכאן המקום להפציר במי מכם שטרם ראה את סרטו התיעודי המטלטל של דוד דרעי 'סלאח פה זה ארץ ישראל' המתאר את הקמתן של עיירות הפיתוח, לכו לראות!!! דווקא אתם, קוראיי האשכנזים, חשוב שתיחשפו למידע 'מהצד האחר').

ועם כל זאת, בתוך קהילתי אני חיה, קהילה שספגה כל כך הרבה חיצונית שנאה יוקדים עיקשים ואלימים לאורך תקופה כה ארוכה, שכל חטאה הוא רצונה לחיות בשקט בתוך ביתה. אינני מכירה קהילה או קבוצה אנושית,

מחאת 'משחררים את האסי'

מגזר, עדה או תרבות הראויה 'לעליהם' הזה; לא, גם לא קהילת ניר-דוד.

לסיכום, מאבק סביבתי אמרנו? חד משמעית לא. האסי פתח אשנב לפריצתו של השד העדתי במלוא עוזו, ולי, צר לי על הפילוג, על השנאה השורפת (תרתי משמע) כל דבר שנקרה בדרכה, על האלימות. לו יכולתי הייתי קוראת לכל בעלי הדעות על המחאה באשר הם (וכן, גם לקוראי פוסט זה, צאצאי העולים ממרכז אירופה ומשפחותיהם): שחררו את העדתיות! נטשו את

הטיעון הנדוש והמפלג ביותר בחברה הישראלית, בעיקר כי כוחו משחית יותר משהוא בונה; בעיקר כי בכוחו לזהם לא רק את מימי האסי, אלא את נפשותינו כפרטים, וכחברה.

ואם נחזור למשלנו המקורי – בואו נחזור ל'תורה שבכתב', ליסודות העמוקים ביותר שלפני 'התורה שבעל פה', לזו שאומרת שמעל ומעבר לעדות, לשבטים, לחלוקות ולפיצולים – כולנו עם אחד. רוצים טבע? סביבה? רק שחרור מהשיח העדתי יוכל לבנות, לשקם, לטפח עוד גינות ופינות טבע שיתקיימו וישומרו בצד עוד ציבורים וקהילות. ובעיקר – אמצו חשיבה סביבתית, אקולוגית. או במילים שנוסחו על ידי אחד הפוסטים הבודדים שאכן קלעו למחשבותיי – 'האסי, מה הוא רוצה?'.
שירה ורדי היא דוקטורנטית בחוג לעבודה סוציאלית ורווחה חברתית באוניברסיטה העברית בירושלים ומלגאית של ארגון "פסגות כרמל" מיסודו של ארגון עולי מרכז אירופה.

נהריה של ילדותי - רות חשמונאי

בעקבות זיכרונות הילדות מנהריה של שנות ה-40 וה-50 כותבת רות חשמונאי: לפני הרבה שנים גם לי היה חלק בנהריה. עד לשנת 1948 בילינו את רוב החופשים בצריף השוודי האדום שלנו בשדרות הגעתון קרוב לחוף הים. למעשה גם שם כמו בכרמל, בתוך העם היקי ישבנו, השפה השלטת הייתה גרמנית, בצהריים שר שקט אחרי הצהריים קפה עם עוגה ובערב הילדים במיטה. את הבקרים בילינו בחוף הים. בימים ההם השמש עדיין נחשבה לטובה ומבריאה, העור שהאדים מרוב שמש טופל במשחות לבנות ובעינינו, הילדים, הכול היה טוב ועם גלידה

בקפה פינגווין כבר היה לנו טוב מאוד. בינתיים באוגוסט 1945 עוד אנחנו משועשעים כאשר מידי פעם עובר המציל ומצווה עלינו בגרמנית להישכב (niederlege) על החול, כי הוא שמע אזהרת הפצצות גרמניות או איטלקיות. להרבה אזרחי העולם ולדמוקרט טרומן, שהיה אז נשיא ארה"ב, נמאס מהמלחמה והוא מטיל "ילד קטן" על הירושימה ו"איש שמן" על נגסקי. לפחות 250 אלף יפנים נהרגים ומספר דומה נפגעים קשה ביותר. סוף המלחמה, הלימודים מתחילים ב-1 בספטמבר ולמחרת יפן נכנעת והעולם ממשיך ומסתובב לו.

מפגש תלמידי מחזור 1952 של ביה"ס היסודי וייצמן בנהריה שהתקיים החודש ב"קפה פינגווין" המיתולוגי של משפחת אופנהיימר (דור שלישי) שבשדרות געתון בנהריה מימין לשמאל: עלי בלום, אלחנן התרסי (טרסר), אילנה ליכטינגר-חסיד, אסתר מנס-קליין, תמר שידלוף-סופר, חומה פרנקל-גפני, נורית קינדרמן – כהן, רות תלהיימר – ארנון, דליה פרידמן.

איך היה צאצא יקי למתכנן בנייה בישובים ערביים -מיכאל מאיר-ברודניץ

איך הגעתי לתכנון בישובים הערביים בישראל? איך, אחרי הכשרה לתואר ארכיטקט בטכניון ועבודה כארכיטקט בדנמרק ובישראל, מצאתי את עצמי עוסק זה יותר מחמישים שנה דווקא ובעיקר בתכנון בישובים הערביים במדינת ישראל? מה מיוחד בזה? מה בהכשרתי ובחיי מחבר אותי לכך? מה קבע את דרכי? כיום, כשאני, מסתכל לאחור על קורות חיי אני שואל שאלות כאלה ומנסה לענות עליהן. לגבי עצמי: האם יש מערך של גורמים הקובעים את דרכנו בבחינת "הכל ידוע" - "כולו מן אללה" או ש"הרשות נתונה" וגורלנו בידנו ו"אם תרצו – אין זו אגדה".

לגבי עצמי – לדעתי הרבה נמצא ביד המקרה! גדלתי בכרמל כילד לפליטים מגרמניה, במערכת החינוך של בית הספר הריאלי ובתנועת הצופים, נלהב להגשמה חלוצית, אך כשהשתחררתי מהשירות הפעיל בנח"ל-צנחנים - לא התחברתי ולא חזרתי לקיבוץ (גונן) וחיפשתי כיוון חדש לעסוק בו. כשבמשפחתי עלתה הצעה למקצוע 'ארכיטקט' לא ידעתי במה מדובר! הופגשתי עם ארכיטקט והתחברתי לרעיון עיצוב ובניית בניינים, התכוננתי לבחינות הכניסה לטכניון והתקבלתי. שם התברר שלמרות ציונים חלשים בתיכון אני תלמיד לא רע ויש לי בסיס השכלתי מוצק שעזר ללמוד ולגמור תואר ראשון. לחילופי סטודנטים נשלחתי לעירייה של עיר קטנה בגרמניה ועקבתי שם אחרי שיקום נקודת-בנייה של הרס המלחמה. משם עברתי לדנמרק ושם בחרתי לעבוד במשרד ארכיטקטים קטן שעסק בתכנון פיזי של עיירות מסחר כפריות. זו בעצם הייתה פעם ראשונה שבחרתי כיוון לפעילותי אך כשהחלטתי לעבוד במשרד תכנון-ערים הזה בקופנהגן, עוד לא הייתי ממש מודע להבדל בין רמות תכנון והבחירה בתכנון ערים הייתה רגשית: כמה נחמדים היו הארכיטקטים הצעירים שהסכימו להעסיק אותי!

תכנון-ערים והתערבות בתכנון פיזי בהתפתחות ישוב קיים - שונה מתכנון הקמת בניינים כפי שלמדתי: תכנון עירוני מתווה עקרונות בנייה ופיתוח לפי מטרות תרבותיות - כלכליות החורגות מהבנייה הפיזית עצמה. הוא מוותר על חלק משליטת הארכיטקט בתוצאה הפיזית של מחשבתו ומעביר אותה לארכיטקטים אחרים שיתכננו בניינים בהנחית התכנון העירוני שלו. ההתנסויות המקצועיות הראשונות שלי הובילו לעניין בתכנון ערים, והמשכתי בכך בטכניון ובאוניברסיטת לונדון והלאה כל חיי. אבל איך הגעתי לישובים הערבים בישראל? כשהתחלתי בסתיו 1963 ללמד בפקולטה לארכיטקטורה בטכניון וללמוד לתואר שני בתכנון ערים נפתחה בפני ראייה רחבה יותר של מקצוע התכנון. נחשפתי להיבטים גיאוגרפיים, כלכליים, חברתיים ופוליטיים של הסביבה והתפתחה ראיית התכנון הפיזי כביטוי של גורמים כאלה, ובעיקר התהליכים המשפיעים על המציאות המתגבשת. בשלב זה עוד לא הבנתי ממש היכן וכיצד עבודת הארכיטקט משתלבת ומשפיעה בתהליכים כאלה, אבל כנראה חשתי שזה הכיוון המעניין אותי. ההבדל המקצועי הוא ממשי גם אם אין מקדישים לו תשומת לב רבה: המתכנן הפיזי משפיע על קביעות תכנוניות באמצעות המערכת השלטונית-סטטוטורית של אישור 'תכניות'. לאחר אישורן הן משפיעות על המציאות באמצעות בקרה על היתרי בנייה למשך זמן רב – עשרות שנים – כל עוד לא שונו התכניות. בינתיים חלים שינויים במציאות החיים: יש דורות צעירים, צרכים שונים, מאוויים חדשים, מגבלות לא צפויות ואפשרויות טכניות מתחדשות. 'תכניות' חוקיות מאושרות מתיישנות ואז הן מהוות בלם ודורשות חידוש, אך מול כל שינוי קיימים רצונות אחרים שלהם עניין

ביציבות ורציפות. האתגר התכנוני הוא לקבוע את התוואים הפיזיים וההנחיות לבנייה בצורה שתותיר מרחב גמישות שהאדריכל והיזמים העומדים מאחוריו עם מוסדות התכנון, שאינם יכולים לחזות את צרכי העתיד, ויכולו להתאים את התכנון למה שיידרש בעתיד.

לקראת חופשת קיץ 1964, אחרי שנה ראשונה בלימודי מוסמכים בארכיטקטורה פנתה אלי דליה כדורי, שלמדה שנה לפני, ושאלה האם אני מוכן לעבוד בקיץ במשרה של מהנדס ועדה מקומית ליישובים ערביים בגליל התחתון. לא הבנתי בדיוק על מה מדובר אבל זה נשמע לי מועיל ומעניין, הסכמתי, ודליה הפגישה אותי עם שמחה יום-טוב שעסק בנושא זה וחיפש מחליף. הוא היה איש דק וגבוה מקיבוץ דליה, אמן, משורר, מקושר בשפה, ברגש, והבנה מעשית לצרכי התושבים ביישובים אלה ומלא בתשוקה לעזור להם. הוא הפגיש אותי עם התפקיד ופרש לענייניו ואני החילתי לבוא שלושה ימים בשבוע לעבודה בהיקף חלקי במשרד הפנים בנצרת. כך גיליתי את ממסד ועדות התכנון הציבוריות שמסדירות את הבנייה והפיתוח לפי תכניות רשמיות והיתרי בנייה, פעילות שבה מעורב כל ארכיטקט פעיל מן הצד השני של השולחן - כמייצג יזמים ובעלי נכסים. הייתי פוגש תושבים מכפרי הגליל התחתון הרוצים לבנות בתים לעצמם וחברי מועצות מקומיות שלהם

מכאן היא האלמנט - פאם, 1973

שרוצים לעזור בכך, ומולם עמדו תכניות, תקנות ופקידים שאמורים לפקח על פעילות הבנייה והפיתוח לפי החוק. התחלתי ללמוד את הנושא. הכרתי מסמכי תכנון, פגשתי מתכננים במנהל הציבורי, קיימתי סיורים ביישובים שונים. ביקרתי ביישובים שבהם הוגשו בקשות להיתרי בנייה, פגשתי מבקשי היתרים וטכנאים מכיני בקשות. לאטי, התחלתי להבחין בהבדלים במטרות

ובקונפליקטים בין הרצונות השונים במסגרת תהליך התכנון והבנייה. לימודי בטכניון וניסיוני המקצועי הטרי לא הכינו אותי לפעול כמתכנן מול תהליך הבנייה העצמית, המתקיים ביישובים אלה, ושולט זה שנים בכל ארצות העולם המתפתח! מה מיוחד

תכנון למצב כזה לעומת תכנון רגיל? מטרת התכנון הציבורי היא להבטיח צרכים עתידיים של כל התושבים, לכן תכנון הקרקע מקדים ביצוע פיתוח ובנייה יעילים, ואילו במציאות הבנייה ביישובים הערבים – קיימות מגבלות חשובות מאוד המקדימות את התכנון, כמו גבולות בעלות קרקע ובניינים פרטיים קיימים! המגבלות צומחות מתהליך בניית מגורים על קרקע פרטית בדרגות שונות של בעלות, מימון ועבודה עצמית, עבור הגידול העצום של דורשי דיור, ומעלויות נמוכות יחסית של בנייה עצמית זו. אמנם חוקי התכנון מכילים אמצעים לשנות קביעות מגבילות כאלה בהתאם לתכנון הציבורי אך זה מורכב, יקר, מלווה משפטים, קנסות

באום אלפחם – 2018

והריסות וגורם לחיכוך אנושי וציבורי. הקושי בתכנון לעומת הביצוע נובע לא רק מקיום בנייה ישנה מסורתית או בלתי חוקית אלא מהזנחה והתמשכות רבת שנים של התכנון, למרות שבשנים האחרונות הושקע בו מאמץ רב. גם בקרקעות מותרות לבנייה נאלץ התכנון להתחשב במציאות הקיימת ורמת הפיתוח הציבורי כולה פשרות ואינה מספקת לצרכים בני זמננו. בשטחים פנויים שנמצאים בתכנון נמנעת בנייה, אך תהליכי התכנון מתארכים מול מצוקת הדיור, וכך הם מלווים בנייה ללא היתר לפי בעלויות קיימות ובינתיים נוספת בנייה שלמרות פיקוח וקנסות מגבילה תכנון יעיל. יוצא שבנייה עצמית לצרכים חיוניים של תושבים הפכה לאחד מתחומי המתח והחיכוך בינם לבין הרשויות הממונות על תכנון ובנייה.

אם כך, מדוע התמסרתי לבעיה תכנונית קשה ומתסכלת זו? האם 'במקרה' התחלתי והמשכתי לעסוק בכך? בוודאי עשוי הייתי להתחבר במקרה גם לתחום אחר. אולם ישנם גורמים נוספים: ראשית כשהתחברתי לנושא זה עדיין חל הממשל הצבאי והקשר שלי לערבים בישראל היה של בורות וריחוק ובתכנון עבורם גיליתי לראשונה מציאות אנושית וחברתית ערבית. שנית, התחברה לכך תחושת הפוליטית המתפתחת שהצלחתנו הצבאית (אחרי 'קדש') אינה סוף העימותים וכי לשם התייצבות המדינה דרוש גם לפתח ולשלב את הישובים הערבים. לכך התחברה תובנה שלישית שלי, ואולי המרכזית מבחינה מקצועית, שהשתלבות זו מתרחשת ותתרחש לא בתהליך הגירה מן הכפר אל העיר כמקובל בעולם אלא ב-"עיוור אצור" כלומר תהליך שינוי המתקיים בכפרים המסורתיים עצמם, הנהפכים לעיירות וקולטים גידול אוכלוסייה, שירותים ותעסוקה הדרושים להם באמצעות הבנייה העצמית המשפחתית בדרגותיה השונות.

בהתאם לתפיסה זאת אני עוסק במחקר ותכנון זה שנים רבות, וכמתכנן אני שמח לתרומתי בקידום והכוונת תהליך זה ורואה בדבקותי בו – בחירה של דרכי!

מיכאל מאיר-ברודניץ, יליד חיפה (1936), ד"ר לארכיטקטורה, חבר סגל בדימוס להוראת ארכיטקטורה בטכניון הינו בן למייסדי הארגון, חבר בארגון מזה שנים רבות וחבר מערכת הקהילתון. ערך עשרות תוכניות מתאר לישובים ערביים בישראל. נשוי להנה, אב לשלושה וסב לחמישה.

משולחן המערכת

הליפסטיק של חנה זמר

אריק קרמן

חמש עשרה שנה דני קרמן ואנוכי עסקנו במשותף בסטודיו "קרמן-קרמן" בעיצוב גרפי בהיבט הרחב שכלל איור ועריכה גרפית של ספרים, עיצוב מודעות וכרזות, כמו כן עיצבנו תערוכות, ושלוש תהלוכות עדלאידע בתל אביב. בין היתר עלה בחלקנו לעצב מחדש את העיתון "דבר". כידוע עיתון "דבר" שנוסד ב 1925 היה שייך להסתדרות העובדים על כל המשתמע מכך. בשנת 1970 התמנתה חנה זמר לעורכת העיתון וניסתה להפוך את העיתון מביטאון של מפלגת מפא"י לעיתון רגיל, המביא קשת של דעות. השינוי היה כרוך במאבק נגד המתנגדים לחידוש, מראש הממשלה דאז לוי אשכול ועד אחרון הסדרים במחלקת הדפוס של העיתון.

יש לציין שהאווירה ב"דבר" היתה שונה מיתר העיתונים, למשל "הארץ" בבעלות גרשום שוקן ששלט בעיתון ביד רמה. ב"דבר" הסוציאליסטי לכל עובד דפוס היה מה לומר. לדוגמא, היה שם דפס לינוטייפ (מכונה שיוצקת אותיות עופרת) שתפקידו היה להקליד את המאמרים, שנהג להוסיף את דעתו בתחתית המאמר. הסדרים בדפוס הכירו את הבעיה והקפידו להוציא את ההערות שלו. יום אחד שכחו והעיתון יצא לאור עם מאמר של העורך דאז גוטהלף כשבתחתית המאמר הופיעה ביקורת בוטה. השע רוריה היתה גדולה, אך לא עלה על הדעת להעניש או

חנה זמר

לפטר את הדפס שהמשיך כמנהגו ודווקא העורך גוטהלף היה זה שעזב כעבור זמן קצר. כאמור דני ואני נבחרנו לעצב מחדש את העיתון. עיצבנו עימוד חדש והכנסנו גם צבע לעיתון במגבלות הטכניות הטרומ דיגיטליות. כמו כן שיפצנו מעט את הכותרת "דבר" הישנה והוספנו תחתיה שני פסים אדומים לרוחב העמוד (ראו תמונות למטה). ב 30.6.1970 בלילה שבו אמור היה לצאת ממכונת הדפוס הגיליון בעיצובו החדש, התכנסנו דני ואני וכמה כתבים בכירים בחדרה של חנה זמר שבקומה השניה, וגם הבאנו איתנו בקבוק וויסקי לכבוד המאורע. בשעה 12 בלילה בערך עלה מהדפוס הגיליון הראשון, ולהפתעתנו הפסים האדומים לרוחב העמוד מתחת לכותרת לא היו אדומים כפי שעיצבנו אלא שחורים. חנה זמר הרימה טלפון אל חדר הדפוס, והסתבר שמפעיל מכונת הדפוס לא מסכים שצבע הפסים יהיה אדום. התעורר ויכוח בין עורכת העיתון לבין מפעיל המכונה, שעמד על דעתו וסירב להכניס צבע בפסים. הויכוח התלהט עד כדי כך שחנה החלה לבכות

מרב תסכול. במהלך העבודה על העיצוב של העיתון היינו בקשר עם מחלקת הדפוס, והכרתי את מפעיל מכונת הדפוס, איש מוצק וחובב הטיפה המרה. לקחתי את בקבוק הוויסקי ומיהרתי לרדת אל קומת הדפוס. בהתחלה הוא לא היה מוכן לשמוע, עיתון "דבר" הוא עיתון רציני, מה פתאום צבע. לאחר כמה לגימות מהבקבוק ולאחר שעברתי לידיש הוא היה מוכן להסכים שצבע אדום זה לא סתם צבע אלא צבע שמייצג את תנועת הפועלים. בינתיים מכונת הדפוס המשיכה, והגיליונות הלכו ונערמו, עד שהצלחתי לשכנע אותו לרחם על חנה זמר ולהכניס צבע אדום למכונה. אט אט צבע הפסים השתנה משחור לחום כהה, חום בהיר, עד שהמכונה פלטה כמה עשרות גיליונות עם פסים בצבע אדום. מאז העיתון יצא במתכונתו החדשה, אך עובדי הדפוס ואחרים שהתנגדו לחידושים כינו את שני הפסים האדומים שמתחת לכותרת "השפתון של חנה זמר".

למעלה- העיתון בעיצוב הישן למטה- העיתון בעיצוב החדש

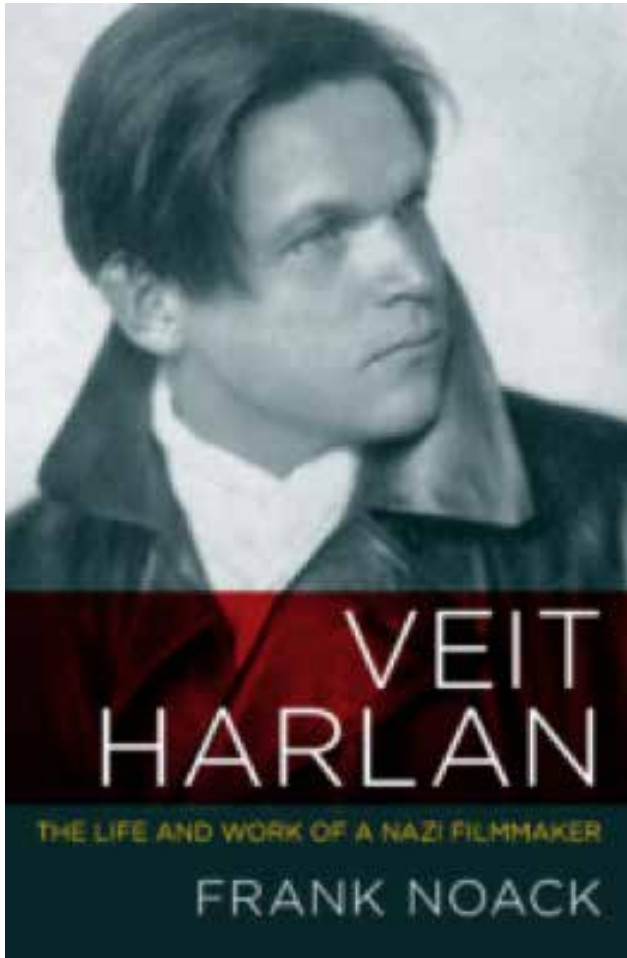
המסתגל הנצחי: האמן של גבלס

רפי סיאנו

בראשית חודש מרס 1949 התקיים בהמבורג משפט נגד פייט הרלן, (Veit Harlan), מפיק סרטים בגרמניה הנאצית וידידו של שר התעמולה גבלס. הרלן הואשם ב"פשעים נגד האנושות", בכך שעזר לחולל את השואה, בכך שיצר סרטים אנטישמיים. סרטו "היהודי זיס" היה אמנם מבוסס על הרומן ההיסטורי של הסופר היהודי ליאון פויכטוונגר (Feuchtwanger), אך שונה במרכיבים חשובים. הסרט הוקרן בפני החיילים של פלוגות ההשמדה ("Einsatzkommandos") וצוותי מחנות הריכוז. כמו כן הוצג בפני כ-19

מיליון צופים בגרמניה. במשפט הציג הרלן את עצמו כאמן ותו לא, וכל האלמנטים האנטישמיים הוכנסו, לטענתו, על ידי גבלס עצמו. עדים מטעם הקטגוריה ספגו עלבונות, המשפט נמשך כחודשיים והרלן יצא זכאי. אמנם בית המשפט קבע שעל הרלן רובצת אשמה מוסרית, אך אין חוק שבגינינו אפשר לחייב אותו. אגב, השופט במשפט הרלן כיהן כשופט גם בזמן הרייך השלישי.

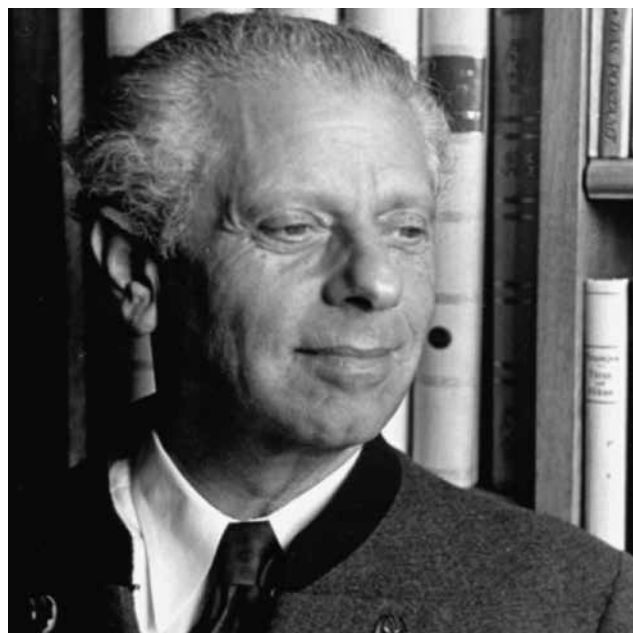
ההיסטוריון ראול הילברג טען שהעם הגרמני לאחר עלייתו של היטלר התחלק לשלוש קטגוריות: קורבנות, מחוללים ומשקיפים. לדעתי יש קבוצה נוספת, "המסתגלים", כל אלה שכן לילה הצטרפו לרעיון הנאצינל-סוציאליזם מטעמי כדאיות. אליהם השתייך ללא ספק פייט הרלן, ואילו אחרי המלחמה כשחקן-קומדיה אמיתי נקט בכל האמצעים כדי לשוב לחיים רגילים ולהתחנף לידידיו היהודים שנותרו בחיים. הוא נשאר האמן היחיד בתולדות הרפובליקה המערב-גרמנית, שהועמד לדין על מעשיו כאמן. הדיון באשמתו כללה את השאלה, אם יש אשמה באיש שידידיו לא מגואלות בדם ועל שולחנו לא נחתמו פקודות רצח או הוראות למשלוחים למוות.

העניין היהודי בהרלן היה גדול במיוחד. הרלן עצמו הסתובב עד עליית הנאצים לשלטון בעיקר בין יהודים. הוא למד בימיו אצל מקס ריינהרט (Max Reinhardt),

איש במה יהודי שנחשב לגאון בדורו. אשתו הראשונה, דורה גרסון, הייתה יהודייה ונספתה באושוויץ. חבריו, רוב עוזריו ותומכיו לפני עליית הנאצים היו יהודים. קראו להם הרצפלד, מנדלסון, קורטנר, יסנר וכדומה. למרות זאת, בשנת 1933 הוא לפתע גילה את קרבתו לאידיאולוגיה הנאצית וזנח את חבריו מאתמול. אחרי המלחמה ניסה להצטדק וכתב מכתבים רגשניים אל מכריו היהודים והכחיש שהיה אי-פעם אנטישמי. בשנת 1950 דרש העיתונאי אריך לית (Erich Lueth), שהקהל הגרמני יחרים את סרטו האחרון של הרלן. חברת ההפקה של הסרט והרלן הגישו תביעת נזיקין נגד לית בגובה של 110,000 מרק, סכום שהיה הון עתק בימים ההם. ב-1958 אחרי שנים של מאבק משפטי ב"פרשת לית-הרלן" פסק בית המשפט העליון של גרמניה לטובת לית. פרשנות החוק התירה לקיים חרם על איש או מוצר מטעמי מצפון בלי להיות נתון לתביעת נזיקין. "חוק לית" נחשב לאבן-דרך בחקיקה של הרפובליקה הפדרלית של גרמניה ושינה את הסדר המשפטי מן היסוד. מאחר שבשווייץ לא קיבלו את הפסיקה הגרמנית, ניסה הרלן להקרין את סרטיו בשווייץ הדוברת גרמנית.

בפברואר 1952 נוסד בציריך ועד פעולה שפעל כנגד הקרנת הסרטים האלה. השתתפו בו מפלגות, איגוד

המורים, איגוד הסטודנטים וגם הקהילות היהודיות. איש המפתח שפעל מאחורי הקלעים, היה העיתונאי בנימין סגלוביץ, שקישר בין הגופים השונים. הוא גם סיפק חומר הסברה לעיתונים, שהסב את תשומת לב הציבור אל עברו של האיש פייט הרלן. גם עיריית ציריך פרסמה הצהרה, בה נאמר, "מכיוון שפייט הרלן היה לעוזר של הפשעים המתועבים הנאצים, הקרנת סרטיו בפומבי אינה רצויה". ההצהרה נחתמה במשפט "השם הרלן הפך לסמל של התעוררות הנאציזם בגרמניה". עוד בתחילת שנת 1951 הצליח הקונגרס היהודי העולמי לאסור את הקרנת הסרטים באוסטריה. בסרט

מקס ריינהרט

"קולברג" שהוצג בשנת 1949, הושמט השם של יוצרו

הרלן, כי חששו שתתעורר מחאה. כשנודע מיהו עושה הסרט, הוא נעלם מבתי הקולנוע. בשנים 1951-1952 התפתחה מריבה בין חברת ההפצה לבין בתי קולנוע סביב סרטו "המאהבת הנצחית". בעלי בתי הקולנוע טענו שהוכרחו לחתום חוזים הכוללים "חבילות סרטים" נגד רצונם.

באפריל 1954 ארגן הרלן שריפה פומבית של הסרט "היהודי זיס" בנוכחות נוטריים ועיתונאים. הרלן הפיץ

את הגרסה בטענה שמדובר בעותק היחיד אך, קרתה תקלה. בו זמנית קיבל אגוד הקהילות היהודיות הצעה מחברת ההפצה הגרמנית, לרכוש תמורת 50,000 פרנקים את "העותק היחיד". מקבל ההצעה היה דווקא סגלוביץ! המפיצים לא התביישו להגיש את הצעתם לשגרירות ישראל בברן, לסוכנות היהודית ולקונגרס העולמי היהודי. כדי לפתות את הגורמים היהודיים הם אמרו, שארצות ערב מעוניינות בסרט, אך הן מעדיפות לקוחות יהודים. עובדתית, הסרט הוקרן רבות בארצות ערב.

ועד הפעולה נגד הקרנת סרטיו של הרלן ניהל התכתבות ענפה עם מספר גדול של פוליטיקאים ועיתונאים. חלק מהדיונים התנהלו על דפי העיתונות. היו שטענו, כי מניעת הקרנת סרטיו של הרלן היא צורה של צנזורה. עקרונית, הקהל השוויצרי דחה כל אפוטרופסות בנדון ודגל בחופש המידע כי הרי סרטיו של הרלן לא עברו על חוק כלשהו. בשנת 1958 בעלי הקולנוע במקומות שונים בשווייץ נאלצו לחדש חוזים עם חברות הפצה. חברת הפצה בג'נבה וחברה גרמנית (בבעלות יהודית!) כללו סרט של הרלן בחבילת הסרטים שהיה בתוכם. שוב חזר על עצמו ההליך מהתחלת שנות החמישים. שוב תבעו חלק מהעיתונאים שהרלן יוסר מהאקרנים, שוב ראו בכך אחרים פגיעה בחופש הביטוי. שם הסרט היה "המין השלישי", והוא עסק בהומוסקסואליות. המפיקים, המפיצים ובתי הקולנוע ציפו להכנסות גדולות, והחל מאבק על דעת הקהל. תנועות הנוער הציונים, נוער סוציאליסטי, חברי מפלגה ומבוגרים אחרים הפגינו ברחובות ציריך, באזל וברן ואז אסרו על ההקרנות כדי לשמור על הסדר הציבורי. באופן מקרי נודע באותו הזמן, שבגרמניה פוטר שופט בשם ואלטר טירולף שבשנת 1949 זיכה את הרלן. גרם לכך עברו כשופט בתקופת היטלר, שם כיהן ב"בית דין של העם" (Volksgerichtshof).

זה המקום לספר על חייו הפרטיים של הרלן. אשתו השנייה, הילדה קרבר, ילדה שלושה ילדים והתגרשה ממנה ב-1938. הרלן התחתן פעם שלישית ב-1939 עם קריסטינה סודרבאום שהייתה ממוצא שוודי. סודרבאום הפכה לכוכבת על בתעשיית הסרטים הנאצית. אחרי המלחמה, הביעה צער והתנצלה על תפקידה בזמן הרייך השלישי. הבן תומס (מהילדה קרבר) נלקח בגיל שמונה לביקורים "ידידותיים" אצל היטלר. תומס גדל אחרי המלחמה בברלין ולמד פילוסופיה. בשנת 1952, בגיל 23, נסע לישראל. הוא היה לאיש קולנוע וכתב מחזות כגון "כרוניקה מגטו ורשה". חייו הפכו לרצף של שערוריות, משפטי דיבה וכד'. בעקבות בקורים במחנות ריכוז הוא התיישב בפולין ב-1960, חקר ארכיונים פולניים ותרם לכתבי אישום נגד יותר מ-2000 נאצים. ב-1963 הפולנים דנשו אותו למעצר בית בגלל גילוי סודות מדינה. גרמניה שללה את דרכונו במשך עשר שנים ואסרה עליו כניסה. בשנות ה-70 הוא עבר לדרום אמריקה השתתף במהפכות בצ'ילה והמשיך לייצר סרטים ולכתוב. אחייניתו של הרלן, השחקנית קריסטינה הרלן, התחתנה עם היהודי סטנלי קובריק (1928-1999), אחד הבמאים הגדולים של תעשיית הסרטים האמריקאים.

בשורות אלא אני רוצה להזכיר למלחכי פנכה ומסתגלים למיניהם שזמנים, מצבים ושליטים משתנים.

אוצר היסטורי בקיבוץ הזורע: הצלבים של המשפחות קרמר וקאמפ (וגם משהו על המודל הפרוסי בצה"ל)

שאול כוכבי

בארכיון משפחת קמון (בקיבוץ ממוצא יקי הזורע) מצויים ארבעה אותות כבוד וגבורה שהתבקשתי לפענח את המסתתר בהם – לזהותם ולשייכם ל"בעליהם המקוריים". נספחים מעניינים לאותות אלה, הם מסמכיו הצבאיים של אלברט-מקס קרמר, אביה של עליזה קמון. מאמר זה שופך אור על אותות הגבורה והכבוד של גרמניה שבין שתי מלחמות העולם שהוענקו ליהודים שלחמו למען גרמניה "ההיא". בארכיון המשפחתי נשמרו עיטור "צלב ברזל" - *Eisernes Kreuz* - מדרגה II והסרט המקורי שלו, שני "צלבי הכבוד (הינדנבורג)" *Ehrenkreuz* -- על סרטיהם וצלב אחד שלא היה מוכר למשפחה. צלב זה זוהה על-ידי כ"צלב ההוקרה לעוזרי-לחימה" - *Verdienstkreuz Für Kriegshilfe*, סיפורו יובא בהמשך. צלב מעניין נוסף ממלחמה נשכחת – "מלחמת הבלקן" כפי שהיא נקראה - זו שהייתה הקדימון למלחמת העולם הראשונה, נתרם לסיפור מאוסף הזוטות של נעמי (קמון) שחם.

צלב הברזל דרגה II

צלב זה ניתן בדרך כלל ללוחמים בחזית מכל הדרגות, החל מרמת הטוראים הפשוטים (כן, גם לאדולף היטלר...) ועד לרמת הקצינים - בניגוד ל"צלב הברזל דרגה ראשונה" שהוענק אך ורק לקצינים, אשר כבר קיבלו את האות מן הדרגה השנייה. העובדה שחלקם של מקבלי האות היהודיים היה גבוה באחוזים ניכרים משיעורם בכלל הלוחמים ידועה היטב. במקרים מסוימים הוענק האות גם לחיילי העורף או לתומכי לחימה מצטיינים. אם כן, למי ניתן צלב הברזל במקרה שלנו? שני מועמדים לאות זה יש למשפחה. האחד הוא יוליוס קאמפ, אביו של קורט (מיכה) קמון, אשר לחם בחזית המזרחית, והשני – אלברט קרמר, אביה של עליזה קמון. בתקופת שירות החובה שלו, היה אלברט חייל קרבי – פרש ב"חיל הפרשים הפרוסי המלכותי" ביחידה של אולנים *Ulanen* - . אבל, הן בשירות המילואים והן במלחמה, הוא שירת ביחידת עתודה כעוזר לקצין רפואה במפקדה בסט' וונדל - *St. Wendel*. הקרובה לגבול הצרפתי של היום. הקרבה לחזית אינה ברורה, אך ההצטיינות במילוי התפקיד העורפי

הייתה יכולה גם היא, כאמור למעלה, לזכות את החייל בעיטור זה. באין פרטים נוספים, יש להניח שהצלב הוענק דווקא ליוליוס קאמפ, אשר לחם ממש בחזית, בקרבות שבחזית המזרחית. הצלב עצמו נוצק בבית היציקה של חברת *H.J. Wilm, Hof- und Silberschmiede* מברלין שאותיות הראשית של שמה - *WILM* - מוטבעות על הטבעת (הפענוח התאפשר בעזרת המיקרוסקופ של מ.ב.א). רק יצרנים מורשים יכלו לייצר את הצלבים. החברה - כפי ששמה מעיד - הייתה יצרנית תכשיטי כסף עבור החצר המלכותית ועד היום מייצרת תכשיטים אלו.

המסמכים הצבאיים של אלברט-מקס קרמר

אתנחתא קלה בין הצלבים תעביר אותנו לפרק הניירת הצבאית. המסמך העיקרי של החייל אז, הוא ה-Militärpaß - פנקס המסמכים בו נרשמים אירועי השירות הצבאי והוא מונפק עם השחרור משירות החובה. הפנקס מקביל לפנקס המילואים הצה"לי, אך כולל גם את אירועי שירות החובה. בעמודים

I-X מצויות ה"הוראות" וההגדרות הנחוצות. ריבוי מצוות ה"עשה" ו"אל תעשה", החלוקה לפרקים ותת-פרקים, קטעים ותת-קטעים, סעיפים וסעיפי משנה, מזכירה חוזה אזרחי מורכב ומסובך, יותר מאשר מסמך צבאי. אחד המסמכים החשובים שהיו בפנקס הוא ה-Kriegsbeordnung – טופס "פקודת המלחמה" או "התרעת מלחמה" הדומה מאד לצו 8 הצה"לי: פקודת התייצבות מיידית ביחידה ברגע הכרזת המלחמה או הכרזת הגיוס. דומה, שוב, שעקרונות הניהול הצבאי ושיטת גיוס המילואים המפורסמת של צה"ל – יסודותיה במסורת הצבאית הפרוסית. הפנקס של אלברט קרמר הופק ב-1900, אבל בטופס "פקודת המלחמה" מצוין תוקפו – כנבואה של ממש – לתקופה שבין 1 באפריל 1914 ועד 31 במרץ 1915. מלחמת העולם פרצה רשמית באחד באוגוסט 1914. מן הסתם הופק המסמך כאשר המלחמה כבר עמדה בפתח וההתרעה שנשלחה לאנשי המילואים בתוך ההכנות או הכוננות, הודבקה אז לפנקס. למרות שהיה בעברו הצבאי איש חיל הפרשים, הוכלל אונטר-אופיציר (תת-קצין, נגד) אלברט קרמר ביחידת עתודה של מחוז קרויצנאך. שתי האפשרויות הנוספות – ה"לוחם" ו"איש מילואים" – מחוקות בקו. ואכן אלברט שירת בזמן המלחמה כפקיד או כעוזר לקצין רפואה, במפקדה עורפית. מסמך אחר הנמצא בפנקס הוא "תעודת-חופשה" – Urlaubsschein. זהו ה"פס", שלא נס לחו גם בצה"ל מאז ימי הבריגדה. אבל, המסמך ה"הנחמד" ביותר, לדברי עליזה, הוא "תעודת השחרור" – Entlassungsschein – התעודה שבעקבותיה אמרה לה אמה: "אבא נשאר לתמיד בבית ולא נצטרך עוד להיפרד ממנו...". התעודה נחתמה ב-29 בנובמבר 1918. עשרים וארבע שנים לאחר מכן, באותו היום, תיוולד הנכדה נעמי שחם.

צלבי הכבוד - צלבי הינדנבורג

שני צלבים כאלה נמצאים בארכיון המשפחה. צלב הכבוד שניתן ל"לוחמים בחזית" וצלב הכבוד ל"משתתפים". שלושה זכאים אפשריים היו במשפחה. אנו יודעים כי יוליוס קאמפ לחם בחזית והוא זה אשר עוטר בצלב הברזל, יש להניח, על כן, כי "צלב הכבוד של הלוחמים בחזית" הוענק לו. אלברט קרמר זכאי היה עקרונית לקבל את הצלב השני, "צלב המשתתפים", אך הסרט האדום שחובר אליו מרמז דווקא על היותו "צלב שאירים", שבחסרונו של סרט מקורי הוצמד אליו סרט תחליף אדום. אם ההשערה, שהצלב השני הוא צלב שאירים, אכן נכונה, הרי שלתמונה מצטרף דודו של מיכה קמון, וילי ליבר, אשר נפל בחזית הצפונית, בקרבות המרים בקרבת נהר סיו (צרפת) ביולי 1916 ואשר שאריו היו זכאים לקבל את האות.

בגב "צלב השאירים" מוטבע סמל בית היציקה של חברת בידרמן ושות', אשר המשיכה לייצר אותות גבורה – באותה דייקנות ואיכות, כמובן – גם בתקופת הרייך השלישי עבור הוורמאכט.

Biedermann & Co. (Oberkassel)

להשלמת התצרף חסר לנו אם כן "צלב משתתפים" אחד, אותו אפשר היה להעניק לאלברט קרמר שהשתתף במלחמה. האם קופח אלברט קרמר? הסרט החופשי הנוסף הוא סרט שלא היה מוכר משלל אותות הגבורה והכבוד שנסקרו לעיל, וגם הצלב הנוסף שבארכיון שונה בארכיון המשפחה נמצאו צלב וסרט לא מוכרים ולא מזוהים. הסרט – עשוי משי, שוליו אדומים ולאורכו פסים בשחור על רקע לבן – האדום והשחור הם שניים מהצבעים בדגל פרוסיה; הצלב – יצוק מסגסוגת אבץ – "מתכת מלחמה" - Kriegsmetall, זולה יחסית, שנבחרה במיוחד בשל הוצאות המלחמה העצומות (ידוע כי עשרות אלפי הצלבים שלא הוענקו, הותכו לשימושים חוזרים בתום המלחמה). הצלב עצמו הינו ואריאציה של הצלב המלטזי, אך בעל שמונה חודי-קצה ומידותיו הן 41.5 מ"מ X 41.5 מ"מ. המדליון המרכזי מעובה וקמור. צד הפנים מעוטר בתשליב האותיות WR - וילהלם רֶקס, ומעליו הכתר האימפריאלי.

בצד הגב חקוק, על המדליון, FÜR KRIEGS- HILFDIENST - עבור שרות עזר במלחמה. מתחת לכיתוב זר עלי אלון. האות נוצר בסוף 1916, בשנה השלישית למלחמה. מיליוני אזרחים שירתו את ה"פאטרלנד" ואת המאמץ המלחמתי, הן במפעלים, הן בשירותי הרפואה (עבור הצבא בעיקר) והן בפקידות, הצבאית והאזרחית, שכידוע הייתה מפותחת מאד. הלחץ הציבורי להכרה במאמץ זה גרם לכך שקייזר וילהלם ציווה על הפקת אות שיפצה ולו במעט גם את האזרחים. במאמר מוסגר – על הסבל הרב שנגרם לאוכלוסייה כולה, הן האזרחית, הן הלוחמת והן תומכת הלחימה בעורף לא יכלו אותות הגבורה וההוקרה לפצות,

אלא במידה מעטה מאד. כאמור לעיל גם החיסכון בהוצאות הובא בחשבון והיציקה נעשתה מסגסוגת האבץ וחומרים זולים נוספים. הזכאים לאות היו אזרחים ואנשי צבא בשירות העורף, נשים וגברים כאחד. הנה כאן

הפתרון לקיפוח לכאורה של אלברט קרמר: בהיותו, אמנם איש-צבא, אך מגויס לתפקידי רישום ופקידות במפקדה עורפית במשך כל שנות המלחמה אשר בוודאי עשה את תפקידו נאמנה – יש להניח שהיה זכאי לאות כבוד זה, וזה ההסבר להימצאותו בארכיון המשפחה. יש בידינו יותר מידע על האותות עצמם מאשר על המעשים שבגינם קיבלו אותם הזכאים. את מלוא הסיפורים והפרטים אפשר היה למצוא בתיקים האישיים של חיילי הצבא הפרוסי והאימפריאלי שהיו שמורים בארכיון הצבא בפוטסדאם, אלמלא נפגע האחרון קשה ונשרף בהתקפות האויר על העיר במלחמת העולם השנייה. בארכיון מוזיאון היקים בתפן (שמצוי בשלבי מעבר למוזיאון הכט בחיפה) אפשר למצוא חומר דומה ששרד אצל המשפחות והועבר לשם.

(המאמר מוקדש לעליזה קמון ביום הולדתה ה-102)

שאול כוכבי, יליד ישראל [1943]. חבר קיבוץ הזורע.

למד ארכיאולוגיה והיסטוריה, כלכלה וניהול.

כיום עוסק בשימור ובשימור הזיכרון,

חוקר וכותב 'אנקדוטות היסטוריות'.

זיכרונות מימי בראשית בנהרייה

אלחנן התרסי

על ימיה הראשונים של נהרייה מפי מייסדיה וראשוני מתיישביה ניתן לקורא בעדותה האישית של שושנה טרסר ז"ל. לא כול ראשוני נהרייה היו יקים, היו גם יוצאי פולניה למשל שהשתלבו להפליא בקהילה היקית. את זיכרונותיה כפי שסופרו לבעל בית הדיור המוגן שבו התגוררה בעשרים שנותיה האחרונות בנהרייה רשם בנה, יליד נהרייה, אלחנן התרסי (טרסר):

מפולין דרך חיפה לנהרייה

"נולדתי בפולניה בתאריך 1 בספטמבר 1914 בכפר בשם וולוטש ליד פינסק. בת יחידה לאברהם וחיה קפלושניק ז"ל. בת שנולדה לאחר 3 בנים – אליהו, יעקב ונחום. בהיותי כבת שנתיים נפטרה אימי לאחר לידתה את אחי הצעיר יהודה. אבי חכר וניהל משק גדול שהיה שייך לגוי פולני. בצמוד לנו גרה משפחתו של דודי – אחי אבי. הדוד היה יהודי דתי, חרד להשכלתנו והביא הביתה מורה פרטי שלימד את אחיי, בני דודי ואותי לימודי קודש ולימודי חול. בהיותי כבת 14 לערך עברתי לדרוהיצין,

שושנה טרסר

לגור בבית דודתי, ולהשלים את חוק לימודי. בשנת 1933 ואני בת 19, הציעה לי דודתי – זו שבביתה גרתי – להצטרף לבחור שברשותו היה "סרטיפיקט" – אישור של המנדט הבריטי לעליה לארץ ישראל. לניצול הסרטיפיקט התחתנו בנישואים פיקטיביים, כפי שעשו צעירים רבים, וביחד עלינו לארץ ישראל. לאחר עלייתנו ארצה התגרשנו. שנתי הראשונה בארץ הקודש עברה עלי בחיפה, שם עבדתי לפרנסתי בבית קפה ברחוב הרצל. העבודה הייתה קשה ונמשכה שעות ארוכות על פני כל שעות היום ועד שעות הלילה המאוחרות. המשכתי בעבודה מפרכת זו, בלית ברירה, כי באותה עת להסתדרות – ששלטה על מקומות העבודה – לא היה לה להציע לי עבודה אחרת. באחד הערבים הגיעו מספר בחורים לדירה בה התגוררתי עם עוד שתי בחורות. אחד הבחורים שהכרתי באותו ערב עבד בנהרייה. הוא הציע לי לעבור

לנהרייה בה נדרשו ידיים עובדות רבות.

פלוגת בית"ר עובדת אצל היקים

הגעתי לנהרייה ומיד התקבלתי לעבודה במסעדה הראשונה שהייתה שייכת לעולה חדשה מגרמניה – גברת רוטנלטלנגר, ולחברה השומר הראשון – ניסנוב. בנהרייה באותה עת, היו שתי קבוצות של בחורים צעירים. האחת, פלוגת בית"ר שחבריה גרו ב"קומונה" בלול, במגרש בו ממוקם כעת בנין "ויצו", ברחוב המייסדים. חברי הפלוגה התפרנסו מעבודה חקלאית בשדות, ברפתות ובלולים שהיו שייכים ל"יקים" –

העולים מגרמניה מייסדי נהריה. הקבוצה השנייה, הייתה קבוצת צעירים נוספת, שחבריה היו פועלים מקצועיים שבאו לבנות את הצריפים, הרפתות והלולים עבור המתיישבים, בעלי הנכסים, שהמשיכו להגיע ולהתיישב במושבה בעקבות עליית הנאציזם לשלטון בגרמניה. כאמור, נהריה הוקמה ע"י עולים מגרמניה בעלי אמצעים, רבים מהם אקדמאים וביניהם עורכי דין, רופאים ושאר בעלי מקצועות חופשיים. דר' סוסקין והמהנדס רייך ניהלו את חיי המושבה. הם קנו אדמות, חילקו אותם למשקים של 7-10 דונם כל אחד ומכרו אותם למתיישבים, בעלי הממון. בעלי המשקים היו עובדים כל היום עם הפועלים בכל עבודות המשק ואחרי הצהרים עסקו במקצועות החופשיים.

היקים – חלוצי הרפואה בגליל

הרופאים שהתיישבו בנהריה שמם הגיע למרחוק, ומכל הסביבה, יהודים וערבים, היו מגיעים חולים לטיפול רפואי בקליניקות המאולתרות של החקלאים – הרופאים. מחוסר חשמל היו מרתיחים מים בסיר על פרימוס ולתוך המים הרותחים היו מכניסים לחיטוי את האינסטרומנטים – מכשירי הרפואה. התאורה בלילות הייתה באמצעות מנורות נפט, הבישול היה על פרימוסים או פתילות. גם מי שתייה לא היו בנהריה באותה עת. ערביי הסביבה היו מגיעים לנהריה עם חמורים שעל גבם פחי מים ומוכרים לנו מי השתייה. בהגיעי לנהריה גרתי באוהל, בתנאי חום קשים בקיץ וקור ורטיבות בחורף. באחד הימים הגשומים חזרתי מעבודתי ומרחוק כבר ראיתי שהאוהל שלי הועף מהרוח העזה. חפצי המועטים – שהיו כל רכושי – עפו, התפזרו לכל עבר ונרטבו. המראה היה קשה ואני עמדתי ובכיתי. כעבור זמן מה עברתי לגור בצריף בפינת נחל הגעתון והכביש הראשי המוביל מראש הנקרה לנהריה.

צרות עם השכנים הערביים

מעברו השני של הכביש על הגבעה – במקום שכיום מוקמת שכונת אוסישקין היה כפר של פורעים ערבים. בנהריה הכרתי את זאב טרסר ולאחר כשנה, בשנת 1936 התחתנו. כעבור שנתיים נולד לנו בן. זוכרת אני את הערב הראשון לשובי לנהריה אחרי לידת בני בחיפה. בעלי נקרא לשמירה באותו לילה בעמדת השמירה שהייתה על אחד הגגות בכניסה לנהריה. נשארתי לבדי בצריף עם תינוק שנולד רק לפני ימים ספורים. פחדתי מאד אך לא הייתה לי ברירה. הלילה עבר ואני כמעט לא עצמתי עין. פתאום, סמוך לעלות השחר, התעוררתי מרעש חזק שנשמע מהכביש הראשי. יצאתי מהצריף ועיני חשכו למראה האספסוף הערבי החוצה את הכביש בדרכו להתנפל על נהריה. נבהלתי מאד ולא ידעתי מה לעשות. הנה אני לבדי עם תינוק רך, מרחק עשרות מטרים בלבד מהפורעים. למזלי הרב, ולשמחתי הגדולה, השוטרים הבריטים היו על משמרתם, ראו את הסכנה הנשקפת לנו וכעבור זמן קצר הם הגיעו, חילצו אותי עם התינוק והעבירו אותנו לתוך נהריה. יותר לא חזרנו להתגורר בצריף הסמוך לפורעים אלא התנחלנו בצריף שהיה במרכז המושבה בפינת רחוב הגעתון והרצל, מקום בו ממוקם כעת הקיוסק של מפעל הפיס.

שיטפון בגעתון

באותן שנים של שנות ה-40 וה-50, נחל הגעתון, שהיום מימיו מועטים – היה כמעט כל חורף גואה על גדותיו ושוטף את נהריה. באותה עת עבדתי ב"קפה פלטוב" שהיה ממוקם בשדרות הגעתון. באחד החורפים עמדתי במרפסת בית הקפה ולפתע רואה שכל המרפסת והאולם מוצפים מים שעלו וגאו מהגעתון. נבהלתי

מאד ורצתי לצריף שלנו להציל את מעט החפצים שהיו לנו. בדרכי לצריף, הגיע פתאום זרם מים אדיר שגרף אותי לגעתון שמימיו זרמו במהירות גבוהה עם מערבולות אין ספור. התחלתי לצעוק לעזרה אבל לא שמעו אותי. בכוחותי האחרונים נאחזתי בענפים, בעצים ובכל מה שרק יכולתי, רק על מנת להחזיק את הראש מעל למים. זמן רב עבר עד שראו אותי, הגיעו אלי והוציאו אותי מהנהר, כולי רטובה ורועדת מקור.

התיירים באים

באותן שנים התפתח בנהריה ענף עסקי חשוב – תיירות פנים. נהריה הייתה הראשונה על מפת התיירות בארץ. במושבה נבנו בתי מלון ומאות חדרים פרטיים להשכרה לאנשים שהגיעו מכל רחבי הארץ, כל קיץ, להתרחץ בים, להינפש ולבלות בנהריה.

נהריה התפרסמה בזכות מספר מקומות בידור כמו "פינגווין". בגן הגדול הצמוד לבית הקפה, מדי ערב בערבי הקיץ, תזמורת ריקודים הייתה מושכת המונים מכל רחבי הצפון לבוא ולבלות. מלון "עדן" התפרסם בטה מנחה. כל יום בשעה 1700 התקיימו במלון ריקודים ובידור. גם "טוטי לוי" ו"פרדי דורה" זכורים לטוב לבני אותם "שנתונים". אימי המשיכה וספרה על אניות המעפילים שהגיעו לחופי נהריה, החלטת האו"ם ב-29 בנובמבר 1947, המצור על הגליל המערבי במלחמת השחרור, היזמים שהקימו את "שטראוס", "זוגלובק", "ישקר" ו"מולר". אימי סיימה את הרצאתה: "נהריה של שנות ה-90 ממשיכה ומשמשת כבירת הגליל

המערבי אם כי חשיבותה כעיר מחוז ירדה. התושבים נאלצים לנסוע לעכו או אפילו לקריות לקבלת שירותים ממשלתיים, הפרנסה אינה מצויה בשפע וחלק גדול מהתושבים עובדים מחוץ לעיר. העיר ירדה מנכסיה התיירותיים – החדרים להשכרה אינם פועלים יותר ובתי המלון נהפכו לבתי אבות. אני מקווה כי השלום עם לבנון וסוריה יבוא עלינו במהרה בימינו ויביא לשגשוגה החדש של העיר". שושנה טרסר נפטרה בנהריה, ב-2011 והיא בת 97. יהיו זכרה וזיכרונותיה ברוכים.

1966 שושנה וזאב טרסר במרפסת ביתם ברחוב רמז 1 נהריה

ספרים רבותי ספרים

שירת סרטני הנהר – דליה אוונס

רעיה טילינגר

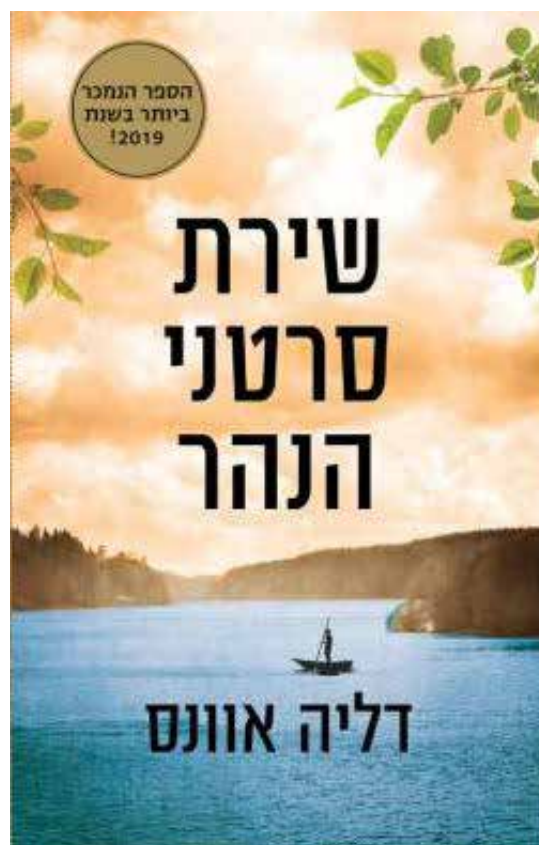
על הכריכה של הספר כתוב: 'הספר הנמכר ביותר בשנת 2019'. למי שלא קראו עדיין - המלצתי החמה! הסופרת דליה אוונס, היא דוקטור לזואולוגיה וזה הניסיון הראשון שלה בכתיבת ספרות יפה. עד לפרסום 'שירת סרטני הנהר' כתבה ממוארים ומאמרים בתחומי התמחותה, רובם עם בעלה לשעבר הד"ר מארק אוונס, זואולוג גם הוא. עשרות שנים מחייהם בילה הזוג באפריקה, במדבר קאלאהרי בבוטסואנה ולאחר מכן בזמביה. רוב הזמן חיו לבדם, בטבע ועסקו בתצפית, בהגנה ובשימור חיי הבר.

השנים הללו עיצבו את דמותם של שני הגיבורים הראשיים בספר, הטבע וקאיה - ילדה שחיה בו לבדה. שמו המיוחד של הספר ניתן לו על ידי אמה של קאיה: "אמא

הייתה אומרת את זה" קאיה זכרה את אמא מעודדת אותה תמיד לחקור את ביצת החוף: "לכי הכי רחוק שאת יכולה – רחוק רחוק לאיפה שסרטני הנהר שרים." (עמ' 115). "רחוק בתוך הטבע איפה שיצורים חיים

עדיין פרא, עדיין מתנהגים כמו יצורים..."

קאיה - קתרין קלארק היא בת שש בתחילת הספר, הצעירה מחמשת ילדיה של משפחה לא מתפקדת. אב שיכור, מתעלל ומכה ואם מוכה שאינה מצליחה להציל את עצמה ואת ילדיה מההתעללות. כולם גרים בבקתה עלובה בלב ביצת החוף בקרוליינה הצפונית וקיומם על קצבת נכות שמקבל האב שנפצע במלחמת העולם השנייה. היום הוא היה כנראה מאובחן כהלום קרב. "ביצת החוף היא מרחב של אור, שעשב גדל בו במים, ומים זורמים לתוך שמים, נחלים מתפתלים בזרימה איטית, נושאים אתם את גלגל השמש אל הים וציפורים ארוכות רגל מתרוממות מהן בחינניות לא צפויה – כאילו לא נבראו לעוף – כשברקע צווחים אלפי אווזי שלג." (מתוך הפרולוג). תוך שנים מעטות מתפרקת המשפחה. האם המוכה נוטשת ראשונה ואחריה שלושת הילדים הגדולים. האח הקרוב לקאיה בגיל נשאר עימה כמה שנים מתוך רחמים ואחריות אך גם הוא אינו עומד בשכרותו והתעללותו של האב, נפרד מקאיה ונעלם. קאיה נותרת בבקתה בלב הביצה מופקרת לאב שיכור, מכה,

דליה אוונס

נוכח ונעדר עד שגם הוא נעלם, ולא נודע מה עלה בגורלו. באין ברירה מגיל עשר קאיה לומדת לשרוד לבדה. להשיג אוכל, להתנועע בביצה בסירה העלובה שהותיר האב, לדוג דגים וללקט סרטנים, למכור אותם ולהתקיים בדוחק כלכלי נורא. מאבקי הקיום של הילדה העזובה אינם מפסיקים את מה שהחלה בו עוד בעידודה של אמה לפני שעזבה, לחקור בעין בוחנת ואוהבת את הטבע העשיר והמהפנט סביבה. היא

מלקטת מזכרות ממופעיו הנהדרים: נוצות של הצפרים הנדירות בביצה, פרחים וחרקים. את כול אוספיה היא עורכת על קירות הבית בלב הביצה בתערוכה אישית מוקפדת שכולה פרי התבוננות, חקירה, ולמידה. דרך ההתבוננות בטבע היא מנסה להבין איך יתכן שננטשה על ידי מי שהיו מופקדים על קיומה ושלומה. כך היא מתבוננת בנקודה האדומה על מקורו של שחף אטלנטי. היא לומדת שאם הגוזלים של השחף רואים אותה הם יכולים לנקוש על המקור ולקבל את מזונם. אם הנקודה נעלמת הם אינם מקבלים מזון ומתים. 'אפילו בטבע, הורות היא קו דק יותר מכפי שעשויים לחשוב.'

בביצה, במרחק לא גדול מן הבקתה בה היא חיה יש כמה ישובים קטנים ודי עלובים, קיימים בהם כול המוסדות המוכרים של חברה מסודרת: בית ספר, עובדים סוציאליים. קאיה נרתעת מפניהם. ההרתעות של משפחתה מפניהם עשתה את שלה. בעלי התפקידים מצידם אינם עושים מאמץ גדול לדאוג לילדה שנעזבה לנפשה בלב הביצה, אחרי ניסיונות קצרים ולא עקביים הם מרפים מקאיה. התושבים בישובים וילדיהם דוחים את הילדה העזובה, מתייגים אותה כחריגה, מוזרה, אולי אפילו מסוכנת ומפקירים אותה לגורלה. שלושה מגלים כלפיה חמלה ונדיבות: קפוצי ואשתו גלדיס, זוג מבוגר, צבעוני, שגר ב'כפר הצבעוני'. הם בעלי תחנת הדלק במרינה אליה מגיעה קאיה כשיש בידה אמצעים לקנות דלק ומעט מצרכים. (היא מוכרת סרטנים שאספה בביצה ודגים שדגה ועישנה.) הם רואים את קאיה העזובה והנזקקת ולא את ילדת הביצות המוזרה והחריגה שיש להרחיקה מן החברה. לאורך השנים הם דואגים לה במסירות ובהתחשבות כדי לא לביישה בנדבות שהם אוספים עבורה בקהילתם הדלה. השלישי הוא נער צעיר, טייט, בן לדייג מקומי המבלה שעות רבות בשייט בביצת החוף, חוקר ולומד אותה. הוא פוגש בקאיה, מגלה את יכולת ההתבוננות והלמידה שלה, לומד ממנה את הביצה וחייה השוקקים ומלמד אותה את הדברים הבסיסיים שלא ידעה עד גיל מבוגר: קריאה, כתיבה, חשבון, שפה תקנית. הוא האחראי להישגיה הגדולים בבגרותה וגם לשיברון הלב הגדול בחייה.

יותר מזה לא אעשה ספוילרים לספר המיוחד הזה שיש בו גם סיפור מתח, אבל בעיקר שני גיבורים מהפנטים: הטבע המיוחד של ביצת החוף המתואר בעין אוהבת ומיומנת כול כך בהתבוננות בו עד שנעשים חלק ממנו בזמן הקריאה וחיים בתוכו, וקאיה שעושה את דרכה המיוחדת בחיים, מנסה לנגוע במהלכם 'הנורמלי', נכוית וחוזרת לחייה בביצה מבחירה ומאהבה. בראיון עימה מספרת ד"ר דליה אוונס: "חייתי חיים בודדים ורציתי לכתוב ספר שדרכו בדידות תובן טוב יותר...הרגשתי שהחיות סביבי ממלאות אותי בהשראה...ההבנה של הצורך בקבוצה, בקהילה, הכתה בי והכתה בי חזק." (ראיון של גילי איזיקוביץ עם ד"ר דליה אוונס 'הארץ' 3.9.20) ומסכמת גיבורת הספר קאיה: "אף פעם לא שנאתי אנשים. הם שנאו אותי. הם צחקו עלי. הם עזבו אותי. הם התעללו בי. הם תקפו אותי אז למדתי לחיות בלעדיהם." (עמ' 348) כנאמר בפתיחה – מאד מומלץ.

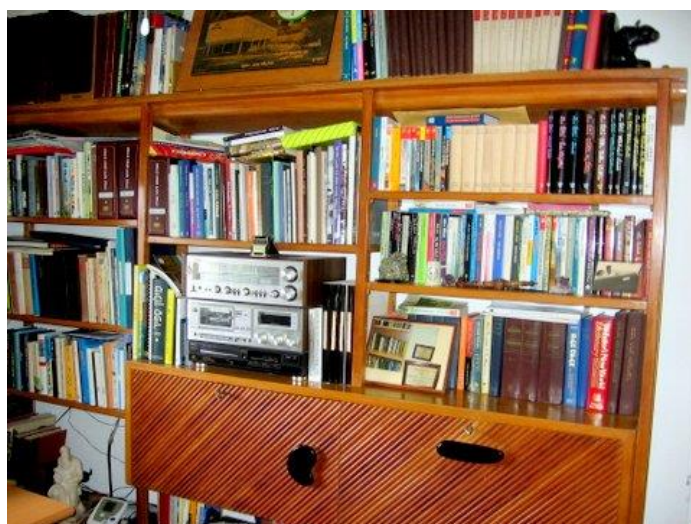
ארון הספרים של אהובה ועמוס ירקוני

רותי חשמונאי

באחרונה התפרסמה בארכיון חיפה חוברת שבה רשימה מפורטת של הפריטים ב"ארון הספרים של אהובה ועמוס ירקוני". ברשימה מופיעים מעל 500 ספרים ופריטים אחרים (מסמכים, סמלים, פרויקטים, צילומים, מצגות וכתבי-עת), כמחציתם מארונם של ה'ירקונים', והשאר מתרומות של חברים וידידים שגם שמותיהם מופיעים שם. מהאוסף אפשר ללמוד הרבה על משפחת ירקוני. לפי הקובץ המרשים שאני אוזנת בידי, אני רואה שהם אנשים שורשיים, פתוחים שמתעניינים בכול הארץ ובתושביה על צבעיהם, דתותיהם, ועדותיהם. אני משוכנעת שה'ירקונים' לא הפיקו את ספר האוסף כדי להציג את עצמם, כי אם

כדי לשתף את מי שמתעניין בהתפתחות חיפה והמדינה עם דגש על עירנו חיפה. אמונתם ב"חשיבות מורשת וטיפוח העבר", כפי שכתבו בפתיח של החוברת, הדריכה והנחתה אותם. מהתרשמותי, אך טבעי שהזוג תרם את הספרים למוסד המתאים בחיפה, בתקווה שיישמרו ויועמדו לרשות כול דורש. גם התורמים העדיפו שהאוספים השלמים שלהם יישמרו בארכיון וישמשו סופרים וחוקרים במקום להשליכם על המדרכות. בינתיים האוסף כבר גדל בכ-50% מעל למפורסם בחוברת וכולל גם מאגר מסמכים היסטוריים של היסטוריון חיפאי ועוד היד נטויה. החוברת המעודכנת תראה אור בקרוב ולדברי מנהלי הארכיון, ה"ארון" כבר עתה הוא מאגר הספרים הגדול ביותר שקיים על חיפה. באחרונה הוחלט במערכת ה"קהילתון" שכמו כתבי-עת אחרים בחיפה, גם החוברות שלנו תישמרנה ב"ארון".

בבית

בארכיון העיר

דיוור מושלם
שירותי דיוור מוגן בביתך

אביב מושלם עם פריחה מחודשת

צכש"ל ילד מתמיד:

"דיוור מושלם" שירותי דיוור מוגן עד הבית!

**אנו שמחים להזמין לשמוע ולהתרשם
(קפה ויחס חם - עלינו!)**

"דיוור מושלם" - הישארו בביתכם הפרטי וקבלו שירותים עד הבית!

תכנית המאפשרת בחירת שירותים איכותיים מסל רחב ומגוון,
בהתאמה אישית, החל מ-200 ש"ח דמי מנוי לחודש.

בין השירותים:

ארוחות טריות מדי יום, כביסה, ניקיון, שירותי רפואת חירום וביטחון, תיקונים, תמיכה, השגחה ועוד

הכל עד פתח הבית

השתתפות בחוגים, בטיולים, בהרצאות, בבריכה ובחדר כושר

הכל בבתי הדיוור המוגן ובמרכז הקהילתי של הארגון (לבעלי "תו ירוק")

התכנית הושקה לפני 8 שנים ע"י פסגות כרמל - דיוור מוגן (ע"ר), בעל רשת בתי דיוור מוגן בחיפה, ומאז היא זוכה להתעניינות רבה ולהידים חיוביים בקרב הציבור ובאמצעי התקשורת.

הנכם מוזמנים

לקבוע פגישה בה תכירו

את השירות הייחודי

04-8119445

בפנייתכם אלינו אנא ציינו "דיוור מושלם"

פסגות כרמל - דיוור מוגן (ע"ר) - בעל רשת בתי דיוור מוגן בחיפה ובצפון:
"ראשוני הכרמל" (מאפו) | "פסגת אחוזה" | "פסגת-חן" | "רעות" התישבי | "רעות" קרית ביאליק

תחביבים בקהילה

1. לכתוב זה לחיות על סגולותיה של כתיבה יצירתית

ד"ר דליה לורנץ

"לכתוב זה להיות חיי", אומר המשורר רילקה (1875 – 1926) ואכן, המחקרים העדכניים ביותר בתחום הכתיבה היצירתית, על סוגיה השונים, מעידים על השפעה מיטיבה של כתיבה זו על החיים, בין היתר אולי אף מסייעת ליצירת קישורים חדשים במוח ולחיזוק המערכת החיסונית. כלומר, הכתיבה היצירתית תורמת לתחושת ה"שְלוּמוֹת" (Wellbeing) של הגוף והנפש. כל אחד (כמעט) מסוגל לכתוב משהו מליבו אם מפנים לו זמן לכך ומעמידים לרשותו מרחב מוגן ומקבל. כמו כן, הוא עצמו נדרש לגלות נכונות להתנסות בהרפתקת הכתיבה הספונטנית.

הכתיבה במקצבי הלב והנשימה נוגעת בתשתית העמוקה של הפנים והיא מאבני היסוד גם ל"מיטיבי כתיבה". החיבור בין דימוי מקצב ורגש הבא לידי ביטוי ב"שורות קצוצות" מענג, משחרר ומפחית לחצים. "שורות קצוצות" משקפות חשיבה יצירתית "עגולה", להבדיל מחשיבה סיפורית סדורה (חשיבה לינארית), כלומר, הלך הרוח המאפיין כתיבת שיר, בהגדרתו הרחבה. כמו כן, כתיבה יצירתית במסגרת סדנה קבוצתית מקדמת אמפתיה ותקשורת אישית ובין-אישית: ייחודיות ואוניברסליות גם יחד. שם הסדנה "כתיבתרונ" (כתיבה של שמחה) מתכתב עם "קהילתון" ו"יקינתון", שהם כתבי העת של קהילת ארגון יוצאי אירופה בארץ.

להלן כמה דוגמאות:

מריחה את ריח הבושם	הזכוכית שבי
מריחה את הפרחים מסביב -	אינה שקופה.
מרגישה הנאה וחשק	גם אינה אטומה.
להמשיך את חיי	הכול תלוי ברצון:
כפי שמתנהלים.	אם תרצה - תחפוץ פנימה
(חני)	אם תחפוץ - תפרוץ חוצה.
	הכול תלוי ברצון.
	(ריקה)

פגעי הזמן קוצצים לי כנפיים
ואני כלפי מעלה אשא לי כפיים:
תן לי ריבונו של עולם את הכוח
את כובד הזמן החולף לשכוח
ושוב לדעת לפתוח גפיים -
וכלפי מעלה לפרוש הכנפיים.
(דוד)

איני מרגישה
שיש בי זכוכית.
הזכוכית - קשה ושבירה
ואני - אולי שבירה
אך גם רכה.
(חוה)

הכוכב שלי
הוא חלק מן היקום
אני מחפשת אותו
והוא - מחייך אליי.
הכוכב שלי יוצא מן העננים
ומשייט לעברי.
אני מחייכת אליו
והוא מחייך אליי
ושנינו - רומנטיים...
(רחל)

אני בעצמי
לא יודעת
איך להמשיך
איפה לשנות
ומה?!
בגיל שלי היום
להתחיל מחדש
לבד...
שונה מהחיים הקודמים
שהיו לי
אז קדימה -
צריך להתחיל.
(ר)

התחלה:

הימים ימי שלהי הקורונה, אך בבית המוגן עדיין מקפידים על עטיית מסכות. ואכן, מסביב לשולחן האובאלי בחדר הישיבות המכובד יושבים כתריסר משתתפים, ומתוך פניהם מציצות רק עיניים... גם אני "חיזר" לא מוכר. מדברת מתוך המסכה. שוררת אווירה מוזרה כשקשה לראות הבעות פנים, לשמוע ולדבר. בייחוד במפגש ראשון של "כתיבה יצירתית"... נראה שחלק מהמשתתפים תוהה לגבי הנעשה וחלק מהם אף לא חשבו שנחוצים נייר ועט לכתיבה... אני מסבירה את תחום עיסוקי: כתיבה שבה האדם הכותב והתהליך עצמו נמצאים במרכז, ואווירת הקבלה של כל אחד כפי שהוא טובה לבריאות הגוף והנפש. ומן ההסבר ל"הלכה למעשה". ובכן - שאפו אוויר מלוא הריאות ונשמוּ שְקֵט. היענו לאסוציאציות המיידיות שלכם ולמקצב הפנימי - ותנו לעט שלכם רשות לכתוב מעצמו... לכתוב עם הנשימה - בשורות קצרות ("קצוצות") בהתאם למילת המפתח שאתן לכם. אל חשש, כל מה שבא - מעולה.
בחרתי במילת המפתח "חוט". זו מילת המגנט. העוגן היחיד ללא הסברים נוספים, שכן כל מתן דוגמה

משפיע על כתיבתו של היחיד בקבוצה. בזכות חופש הביטוי של הייחודיות נמצאו בין תוצרי הכתיבה חוט של מחשבה, חוט קצר וחוט ארוך, חוט דק וחוט עבה, חוט של זיכרון וחוטים המסתבכים זה בזה ומכשילים. חוטי תפירה וחוטי תקווה, חוטי קשר וחוט קצר וחוט חיים... כמעט כולם כתבו. התחלה טובה. אשר להמשך התהליך: כל משתתף קורא את שכתב (אם רצונו בכך) ומקבל משוב. כלומר, המשתתפים בסדנה רשאים להגיב על השיר, בלא כל ביקורת ספרותית או חיטוט פסיכולוגי. תגובה זו אינה אלא משב רוח רענן, ציון של פרט קטן (למשל, מטפורה, דימוי, צליל או רעיון) ש"נגע לליבי", או "מצא חן בעיניי" או "אהבתי".

קטעים מתוך שירים שנכתבו בסדנה:

• החוט שלי	• פעם אהבתי לרקום
קושר אותי	מאוחר יותר
לעבר...	לקרוא ולכתוב
	את תולדות משפחתי
• חוט המחשבה שלי	בשביל הילדים והנכדים
הוביל אותי	שלי...
לשמש החמה שבחוץ	
לאוויר הצח, לפריחה	• יש לי חוט של מחשבה
ולמעוף הפרפרים.	איך אוכל אחריו לעקוב?!
	כי יש לי רצון
	את חיי לאהוב...

בהמשך מפגשי הקבוצה אני חשה ששורה נינוחות רבה יותר ופחת החשש מכתיבה ומקריאה במליאה. אנו חשים ברוח הטובה של פתיחות וקבלה וזורמים עם "לכתוב מה שבא". במפגשים משובצים גם מושגים מעולם הספרות ובתחום המדע הנוגעים לכתיבה ולחיבור לחיים. דוגמה למפגש נוסף:

הפעם נשתמש במילה "דלת" כמילת המפתח. לכל אחד יש דלת משלו, ברגע נתון, הבאה לידי ביטוי בכתיבה. למשל, דלת הזמן, דלת פתוחה או נעולה, דלת לזיכרון, דלת של הפתעה: מי מאחוריה? דלת שקופה לאמת, דלת מקושטת ומזמינה ודלת אל הטבע. ודלת אף לזיכרון מתעתע... ההיית בכלל?!

• הדלת היא כמו האדם יש דלת אטומה,	• אני רוצה דלת שקופה לגמרי...
יש דלת שקופה...	אני רוצה לדעת ולראות
יש דלת חורקת	את האמת שלי...
הדלת היא כמו האדם.	• הדלת שביפתוחה לרווחה - - -
	למי שאני אוהבת...

וכך נמשכים המפגשים, מתוך עידוד לכתיבה (גם ללא סדנה...) ב"ספר פרטי" ובסוגי כתיבה מגוונים כיומן, אוטוביוגרפיה, שירים, סיפורים, מכתבים ודיאלוגים. חשוב לפנות זמן קבוע לכתיבה - וליהנות מהחווייה. הזמן חולף וכבר מסתיימים המפגשים. מאחר שזה מסע משותף למנחה ולמשתתפים יכולים רק הם עצמם לספר מה הייתה משמעות הסדנה עבורם.

וכך הם כותבים:

- אילו הייתי צופה מבחוץ הייתי רואה אקווריום של יצירה... אוסף של יחידים שונים... ואני מרפרפת ומאזינה... הריחו גם אותי וגם מרו אם חידשתי מה...
- זהו מקום מוגן ובטוח. חופש לכתוב. אני רוצה להיות חופשייה!
- כמו חיבוק! הסדנה תמיד מפתיעה! היא כמו פתיחה של שיר, כמו מניפה. מסיעה אותי למרחקים. מפתיעה - וזה נפלא!
- כמו משפחה... כמו תלמידים-ילדים. תלמידים כבר קצת גדולים, אבל - - ניתנים עדיין להתפתחות... הזדמנות לשמוע דעות שונות כי כל אחד חושב בצורה המיוחדת לו.
- המפגשים לוקחים אותי למוזיאון - מלא דברים מעניינים וצריך למצוא אותם... אפשרות להבין חלק מהמצבים בעולם כולו...
- הפגישות מעוררות בי את הדמיון. הסדנה נותנת לי לחשוב ולראות את הדברים בדרכים שונות. אני נהנית מכל רגע...
- הסדנה עבורי היא כמעבדה וכניסיון להבין את מה שאני אוהב לשים על הנייר (לפעמים...). האם זה מתקבל על דעתם של אחרים כפי שאני מדמיין?!

משתמע מתוך הדברים שטוב לכתוב:

בראש ובראשונה בשל ההנאה. נוסף על כך, השחרור (זיכור) של רגשות, תחושות ומחשבות העולים מן הפנים אל החוץ.

זאת ועוד: התוצר הכתוב שלי מהווה גשר של תקשורת ביני לביני וביני לאחרים.

התהליך כולו תורם לפיתוח אמפתיה וקבלה, ותורם לביטחון העצמי. אלה ממרכיבי ה"שְׁלוּמוּת" הנכספת, שכולם משתוקקים לה.

ולסיום: אני, כמנחה, יכולה לומר שנהניתי מאוד בחברת המשתתפים האיכותיים שביטאו את עצמם באופן מרגש (לעניות דעתי...) ולימדו אותי (מחדש) עד כמה אנו זקוקים לאהבה, לקבלה, להערכה, לתשומת לב - ולחברותא. ועוד למדתי מהם כי לכל אחד הילת זוהר ייחודית משלו, וכולם כוכבים בשמי היקום.

תחביבים בקהילה

2. חרש אמן בעץ

אילנה זבירין

את יעקב סטריכמן, חבר ארגוננו, פגשתי לפני כ-20 שנה כשחיפשתי מתנדבים למוזיאון המדעטק. יעקב, בן 86, יליד פולין, הגיע בגיל 13 לישראל ובתחילה גדל בוואדי רושמייה. בבית הספר היסודי (כפי שאמר לי, בית הספר הראשון בחייו) נחשף לחוגים השונים למלאכה ונמשך מאוד לעבודות העץ. "ריח העץ משך אותי". יעקב למד בבסמ"ת ואח"כ המשיך וסיים את הטכניון. עבד במשך הקריירה שלו בתפקידי ניהול. לכשיצא לגמלאות החליט להגשים חלום ונרשם לקורס לחריטה בעץ.

התחביב, כמו כל תחביב, עוזר לו גם לרגיעה, ובתמיכת והסכמת רבקה אשתו הבית מלא מעשי ידיו להתפאר. חלק מהם מובא כאן בצילומים. כל מה שיעקב עושה - עושה ביסודיות. אי לכן החליט להקים לעצמו בית מלאכה על גג ביתו וכך נוספו כלים ומכונות. הוא הקים קבוצה של חברים שהתענינו בנושא והם הקימו את אגודת חרטי העץ, שמנתה כ-30 חברים אשר נהגו להיפגש פעם בחודש אצל אחד מהחברים, ובצורה זו למדו בעיקר אחד מהשני טכניקות של עבודה ורעיונות. במשך השנים יעקב נתן כמה וכמה הרצאות והדגים בסדנאות שונות של אומני עץ. ברבות השנים נוספו אנשים צעירים לאגודה. עד לקורונה נפגשו בבית מלאכה שממוקם בנגרייה בסביבות חיפה.

הוא מסביר לי שרוב האומנים החרטים עובדים במכונות בשיטה סטנדרטית וחורטים צלחות וכדים. חשיבות העבודה היא בתכנון, דיוק, וכן יציבות הידיים, ריכוז ושליטה על המפסלת שבמכונה. כיום הוא מציב לעצמו אתגרים של פרויקטים מסובכים שקשה במיוחד לחרוט. הדגש במסלול העבודה שבחר הוא הפעלת

הראש (תכנון) והידיים בצורה יציבה ומדויקת. תכונות שחשובות במיוחד בגיל המתקדם. כשרכש יתר בטחון פנה יעקב לכיוון עבודה שדורש יותר תכנון וראייה מרחבית, מה שהוא קורא "חריטת כדורים", מעשה מחשבת, כמו ה"כדור הסיני" המורכב, שבתוכו עוד ועוד כדורים חרוטים מעשה פלאים. חומרי הגלם הם כמובן עץ. בעיקר הסיסם ההודי, אבל גם אקליפטוס, זית, בוק, מהגוני, ברוש ואבוני (עץ שחור). הסדנה של יעקב ממוקמת היום במוזיאון למדע "מדעטק"--- וחזרנו לתחילת הכתבה - סטריכמן מנהל בהתנדבות כבר שנים רבות את האוסף ההיסטורי של המוזיאון. בתקופת הקורונה עבר יעקב לעבודה מביתו, וללא מכונות החל לעסוק בגילוף ועוד ידו נטויה!! .

העמוד של עדנה מרקוביץ

ביקור המלך פטר השני בקיבוץ שער העמקים

המלך פטר השני הוא בנו של המלך אלכסנדר, שהיה מלכה האחרון של הממלכה הסרבו-קלאסית סלובנית. בשנת 1934 נרצח המלך אלכסנדר במהלך ביקורו במרסיי, נקבר בסרבייה. בנו פטר היה אז בן 11 שנים

המלך פטר בצעירותו

והוכתר כמלך הגולה. בשנת 1935 החליטו חברי קיבוץ שער העמקים לנטוע יער לזכר המלך אלכסנדר, שהיה ידוע ביחסו הטוב ליהודים. בשיתוף עם הקרן הקיימת נטעו את היער על אחת הגבעות הסובבות את הקיבוץ. במקום הונחה אבן מיוחדת. לימים לאחר שהתבגר המלך פטר הגולה, החליט לנסוע למזרח התיכון ולבקר ביער שניטע לזכר אביו. בשנת 1942 הוציא את תוכניתו לפועל. בין חברי הקיבוץ שהתלוו אליו היה גם אבא שלי, יוחנן עומר. ילדי הקיבוץ התבקשו לקבל את פני המלך פטר השני, כשבידיהם לחם ומלח (כברכה לימים ארוכים). עצי האורן שניטעו צמחו לגובה ואנו הילדים היינו חוגגים ימי הולדת ומסיבות ב"יער אלכסנדר" בפינה מיוחדת שכונתה: "הכתר". ילדיו הפרטיים של

המלך פטר מתגוררים כיום בארמון המלוכה בעיר בלגרד. באחד מביקוריו בעיר בלגרד, החלטתי לבקר בארמון המלוכה (לאחר שהשגתי אישור מיוחד), ושם סיפרתי את סיפור ביקורו של המלך פטר אביהם, לילדי, כשבאמתחתי תמונות המתעדות את הביקור משנת 1942. גשות הייתה רבה, מפני שצאצאי המלך לא ידעו דבר על ביקור זה. מסתבר, שאירוע ביקורי בארמון צולם, ובתום הביקור נשלחו אליו הצילומים. הנה הם לפניכם.

אנשי שגרירות סרביה בביקורם בקיבוץ שער העמקים. ואני

ПЕТРОВИЋА КРАЉЕВСКА ВИСОКАСТВА
ПРЕСТОЛНАСЛЕДИНИК АЛЕКСАНДАР II И ПРИНЦЕЗА КАТАРИНА

בנו של המלך פטר ואשתו, המתגוררים היום בארמון

בתי הורים

טכנולוגיה בדיורינו המוגנים

אורן וינר

בית הורים ודיור מוגן ראשוני הכרמל התחילו בפיילוט עם חברת Bobe אשר פיתחה פלטפורמה טכנולוגית חכמה וחברתית עם ממשק פשוט ונעים שבעזרתה אנו יכולים לנהל בקלות וביעילות את כלל פעולות היומיום של הקהילה. הפלטפורמה של Bobe היא הפתרון המוביל לקהילות הגיל השלישי למען יציאה לעצמאות טכנולוגית באופן ידידותי לשימוש מכל מכשיר וללא צורך בהתקנה מיוחדת. את הפרויקט השקנו ביחד עם הדיירים שהביעו רצון ללמוד ולהשתמש באפליקציה. האתגרים הם רבים: מיעוט דיירים אשר משתמשים בטלפונים חכמים, גיוס ועידוד שיתוף פעולה מצד צוות העובדים, עדכון המערכת במידע אמין מדויק ומעודכן ועוד.

Bobe מאחד בתוכו באופן די פשוט לשימוש את המרכיבים של אפליקציות דומות כגון פייסבוק, ווטסאפ ולוח הודעות ולכן מאפשר שיתוף תמונות, מידע על התפריט היומי ופעילויות שוטפות של הדיור המוגן. הפלטפורמה הטכנולוגית של Bobe מאפשרת לקהילות וירטואליות להתחבר, לספק תכנים והרצאות ולנהל את בקשות הקהילה בקלות וביעילות. הפתרון הטכנולוגי מותאם לקהילת הגיל השלישי והינו פשוט וקל להדרכה. אנו מרכזים עתה מאמץ כדי להנחיל את האפליקציה לכלל העובדים ואף לכלל המטפלות הזרות של הדיירים על מנת לגייס גם אותן לטובת הפיילוט. יש דיירים ללא טלפונים חכמים ואזי ניתן להשתמש באפליקציה גם בטאבלטים ובמחשבים ניידים. הבעיה היא להגיע למספר רב של משתתפים. זהו תהליך שייקח זמן.

ברור לי שזהו העתיד והדיירים של ה"מחר" ידרשו ויצפו לקבל שירות טכנולוגי דיגיטלי מהיר וזמין מהסוג הזה. לכן אנו משקיעים בפיילוט את מירב המאמצים מצד צוות ההנהלה הבכיר. בדעתנו לרתום את הקהילה כולה ולהביא להצלחת הפרויקט.

אורן וינר הוא מנהל הבית "פסגות ראשוני כרמל"

דיירי ראשוני כרמל לומדים להפעיל טכנולוגיה דיגיטלית - פרויקט Bobe

זהירות בלונים !!!

דוד סימה (פסגת-חן)

לאחרונה השתתפתי באירוע משפחתי בו הופרחו בלוני הליום לחלל העולם. הוכיתי בהלם על חוסר המודעות לנזקים של פעולה זאת. נזק הסביבתי שנגרם על ידי הבלונים הפורחים הוא עצום, וברחבי העולם כבר החלו להתייחס ברצינות לתופעה של מיליוני בלונים מזהמים.

להלן תמצית ממאמרים שפורסמו בכתבי עת מהעולם:

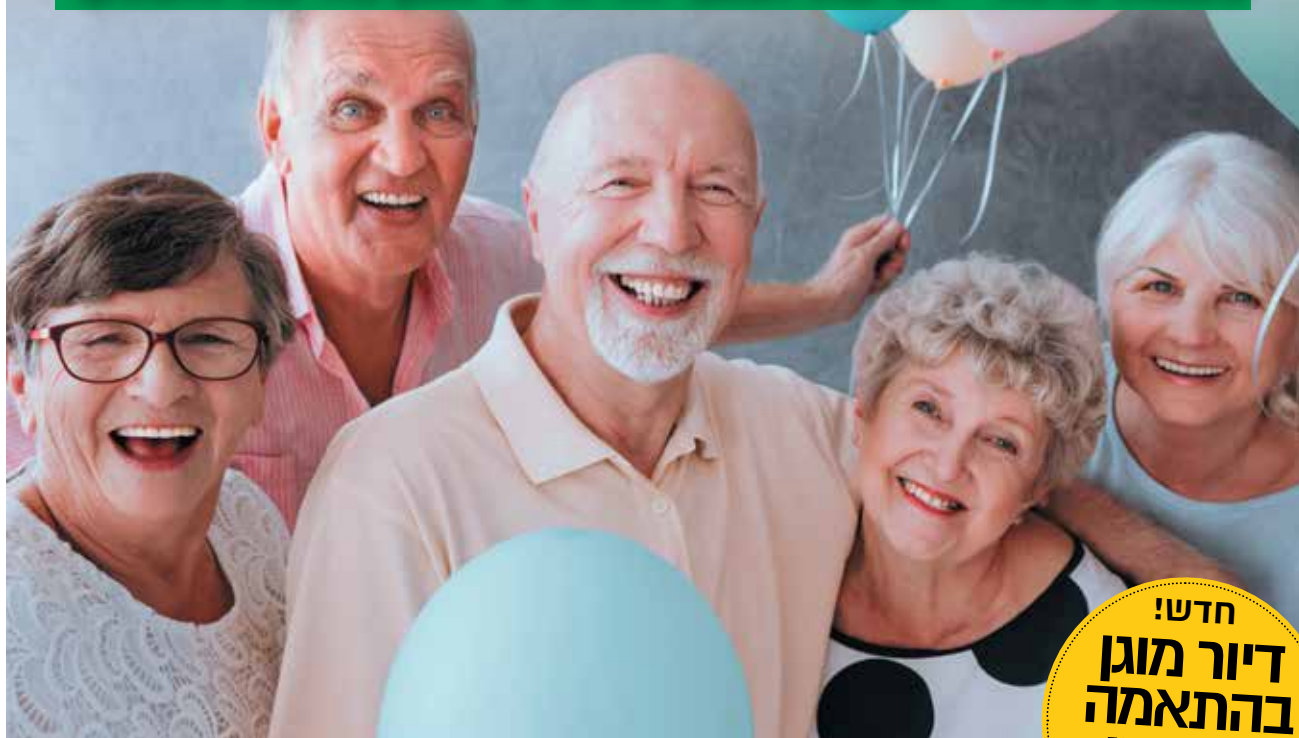
כאשר בלון משוחרר הוא ימשיך להתעופף עד שהוא יתפוצץ, או שהוא יאבד את הגז שבתוכו, ואז הוא יחזור ויזהם את הסביבה. בלונים מסוגלים לעוף למרחק של אלפי קילומטרים, ואפשר למצוא אותם במקומות נידחים ברחבי התבל, או ברחבי האוקיינוסים. כאשר בעל חיים בולע בלון יש חשש גדול שדרכי העיכול שלו יסתמו והוא ימות מרעב. בעלי חיים ימיים הניזונים ממדוזות, כגון צבי-ים, דולפינים, לווייתנים שונים, טועים לחשוב שהבלון הוא מדוזה ומוצאים את מותם בחנק. גם חוטי הקשירה של הבלונים גורמים להסתבכות ולאבדן של ציפורים ובעלי חיים קטנים. אפילו בלונים שמוגדרים כ"מתכלים" אורך חייהם הוא מספר שנים, ולכן אף הם גורמים לאותן התופעות. באנגליה, באוסטרליה ובכמה ממדינות בארצות הברית, כבר יש הגבלות על שימוש בבלוני הליום, אפילו עד איסורם המוחלט.

הנני מציע להדריך הן את הצוותים של הבתים שלנו, והן את משפחותינו להימנע כליל משימוש בבלוני הליום.

תמיד ביחד

פסגות כרמל - הרשת המובילה לדיור מוגן בחיפה והצפון!

**חדש!
דיור מוגן
בהתאמה
אישית!**

מגוון מסלולי תשלום
בהתאמה אישית

הסטנדרטים הגבוהים ביותר
של שירות לתושב ולמשפחתו באים לידי
ביטוי גם במתקנים ובתוכניות שלנו:
• דלפק קבלה מאויש 24 שעות ביממה

- פיקוח ובקרה
- שרותי עו"ס
- אחזקת המבנה והדירה
- קפיטריה
- בריכה
- חדר מחשב
- מכבסה
- 3 ארוחות ביום
- פיקוח על חלוקת תרופות
- ועוד...

פסגות כרמל
הוקמה ב-1939
וכוללת 5 בתי
הורים ודיור מוגן

המעניקים חום, יחס, תמיכה וביטחון
לאוכלוסיית הגיל השלישי ולמשפחתם.
פסגות כרמל זה קודם כל מסורת ארוכת
שנים של הסטנדרטים הגבוהים ביותר.
היות ואנחנו רשת מובילה ויציבה, אנחנו
יכולים להרשות לעצמנו לקבל את התשלום
בדרכים שונות, בהתאם ליכולות ולצרכים
של כל דייר ומשפחה:
תשלום ללא פיקדון, ללא צורך במכירה
של הבית, תשלום חודשי, דמי פיקדון
מותאמים לכל דייר - הדייר ומשפחתו
רק צריכים לבחור!

ZarmonGroup®

-מאז 1939-

לפרטים נוספים התקשרו:

***8270**

רח' מאפו 8, חיפה | beit-horim.org.il

פסגת
התשבי

פסגת
אחוזה

פסגת
חן

פסגת
ביאליק

פסגת
מאפו

תל-אביב/ירושלים

חמ"ה - רשת דיור מוגן

להתפנק ללא התחייבות

בואו להתארח אצלנו

מוזמנים להתארח באחד מבתי הדיור המוגן של חמ"ה ואנחנו נדאג שתפנקו ותהנו ממבחר הפעילויות וכל זה ללא התחייבות מצדכם.

חמ"ה (חברת מעונות הורים) מציעה איכות מגורים של **מלון בוטיק כפרי ומשפחתי**, בשכונת רמת-חן הירוקה ליד הפארק הלאומי ברמת-גן ובשכונת בקעה הציונית בירושלים.

אנחנו גאים להיות הבחירה המועדפת מאז 1955, בזכות דירות נעימות, משודרגות ומאובזרות; חיי חברה, תרבות ופנאי עשירים; בריכה ומרכז הידרותרפי; סטנדרטים גבוהים של ניקיון וגינון; מטבח מפנק וצוותי כוח-אדם מסורים ומקצועיים.

הבתים כוללים אנף ייחודי לנתמכים ומחלקה סיעודית חדישה.

**רוצים להתפנק ללא מחוייבות?
התקשרו 072-390-2106**

מבצע!
אירוח
ללא
התחייבות
מוגבל בזמן

חמה
חברת מעונות הורים
מתמחים בחמימות

בית אניטה מילר, שכונת רמת חן - רמת גן • בית פנחס רוזן, שכונת רמת חן - רמת גן • בית מוזס, שכונת בקעה - ירושלים

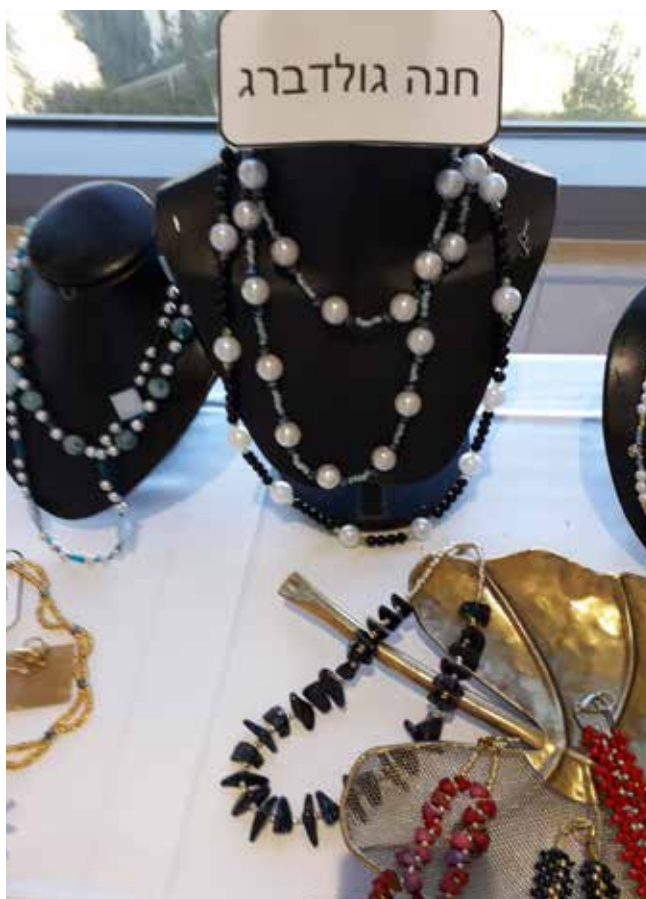
כפוף לתקנון • טל"ח

תערוכת יצירות אמנות ב"פסגת-חן"

מיכה לימור

הסופר היהודי – צרפתי הנודע אנדרה מורוּאָה (שם העט של אמיל סלומון וילהלם הרצוג) כתב את האמרה הנודעת על-פיה האמנות היא ניסיון לייצר אנושיות לצידה של המציאות. ואכן, ביצירת האמנות פוסעים יחדיו היד, הראש והלב. יש הוגי דעות המרחיקים לכת ואומרים כי עצם העשייה של דימויים תמונתיים קרובה לעשייה האלוהית כי יש בה מעשה בריאה. בבית הדיור המוגן שלנו "פסגת-חן" לוקחים את התפיסה הזאת ברצינות רבה ותוצאותיה מופגנים בתערוכה מונומנטלית, אחת לכמה חודשים, בלובי המפואר של הבית, וכמה מאוצרותיה הרי הם כאן לפניכם.

משולחן הקהילה

בתשבע וייס, מנהלת הקהילה

חברים יקרים,

בקהילה ובמרכז הקהילתי אנו חוזרים לפעילויות החברתיות ולמפגשים הבינאישיים של החברים. לאחרונה יצאנו לשני טיולים, האחד לקיסריה והשני לגליל העליון. אנו נכנסים לתקופת הקיץ והפעילות תמשך כשהיא מתחשבת ומותאמת למזג האוויר החם. נצא לביקור בשני מוזיאונים ביקנעם: במוזיאון המיניאטורות ומרכז מבקרים לצמחי מרפא. בוקר מהנה, מיוחד ו-ממוזג..

הזום עדיין איתנו והקיץ תהיה פעילות תרבות שתיתקיים גם ללא צורך לצאת מהבית, תופעל בעיקר על ידי מלגאים. פרטים יועברו אליכם בדואר האלקטרוני.

המלגאים הינם סטודנטים אשר מידי שנה מוענקות להם מלגות לימודים על ידי הארגון. בתמורה הם תורמים 35 שעות התנדבות בארגון. שיבוץ המלגאי להתנדבות הינו תהליך של התאמה ושילוב בין רצונות ויכולות המלגאי וצרכי הארגון. השנה אנו זוכים ב 11 מלגאים ומלגאיות המתגוררים ולומדים בכל רחבי הצפון. הם יתנדבו במגוון תחומים: מתן הרצאות, כאשר חלקם פרונטליות, חלקם ינתן בזום, בעיקר כשהמתנדב/ת מרוחק מחיפה. התנדבות בבית חברי ארגון הזקוקים לסיוע קצר טווח (לצורך הפגת בדידות, סיוע בתיוק מסמכים רפואיים למתקשה בראיה), התנדבות בקו קשר- קשר טלפוני עם חברים. הפעלת סדנאות: הדרכת טלפונים ניידים שתתקיים באוקטובר (פרטים בגיליון הבא), פעילות יצירה סבים-נכדים (אם המצב יאפשר) ועוד. מניסיון העבר, המלגאים הצעירים חשים שגם הם יוצאים נשכרים מההתנדבות, בכך שזוכים להכיר את חברי הקהילה ועולמם ואת הארגון.

השתתפותכם בפעילויות המוצעות, ככל שתוכלו – תסייע לחזרה לחיים ה"רגילים" ולשגרה המבורכת.

הרצאה: "הקיבוץ- גלגוליו של חלום"

יום שני, 26.7.2021 בשעה 10.00

במרכז הקהילתי, שד' מוריה 55, חיפה

המרצה, ד"ר רחל דזי, בעלת דוקטורט מהחוג לספרות עברית והשוואית

ומוסמכת להנחיית קבוצות.

ההרצאה תדון בסיפורו של הקיבוץ, החל מהקמת הקבוצה הראשונה הלא היא דגניה א' ב-1910. בהרצאה ידונו הסיבות והרקע להיווצרות הקיבוץ, האידיאולוגיה שבנתה ושברה את חבריו, סוף עידן הקיבוץ הישן ותחילת הקיבוץ החדש והמתחדש בשנות האלפיים. כמו כן סוגיית המגדר בקיבוץ דגניה א' כפי שהתגלמה בחיי שתי אימהות מייסדות איקוניות, ועוד. ההרצאה תלווה במצגת.

לחברי הארגון ההרצאה ללא תשלום, למי שאינו חבר- המחיר: 20 ש"ח

להרשמה ואישור השתתפות על בסיס מקום פנוי | נא לפנות למזכירת הקהילה, ענת, 04-8258989

ביקור במוזיאון המיניאטורות ומרכז מבקרים "ברא צמחים" ביקנעם

יום שלישי 27.07.2021

הסעה

07.45 - יציאה מצומת מוצרט וצומת צבר - תחנת האוטובוס לכיוון חיפה.

08.30 - איסוף מבית הורים "תישבי" - רחוב התשבי 84, חיפה.

08.45 - איסוף מתחנת האוטובוס מוריה 50 (ליד ויצו).

09.00 - איסוף מבית הורים "פסגת חן", רחוב בת-חן 40, חיפה.

בתוכנית:

- הגעה ל"עולם קטן גדול- מוזיאון המיניאטורות" ביקנעם של האמן משה זמטר ז"ל- לפני הסיור- הפסקת בוקר עצמית במוזיאון. ניתן להביא מהבית. נתכבד בשתייה חמה. במוזיאון: עולם מופלא של בתים קסומים, אולמות נגינה, מכבסה של פעם, כנסת ישראל, ספריות, לונה פארק... בשילוב חומרים כל כך שגרתיים כמו גרעינים, צדפים, אבנים, עלים, חוטי ברזל,

נצרים, זכוכיות, פורניר, חרזים, ועוד...

מעל 125 דגמים מיניאטורים אותם יצר האמן, במשך 30 שנה לאחר פרישתו לגימלאות. במוזיאון

תשמעו את סיפורו של האמן ותהנו מסיפורים מרתקים אודות עבודותיו.

- ביקור וסיור חוויתי במרכז המבקרים של "ברא צמחים" - ביתם של מאות צמחי מרפא מכל רחבי העולם. בביקור במרכז המבקרים של ברא, תקבלו הזדמנות להכיר מקרוב עולם שלם של ידע, מסורת רפואית עתיקה, ואהבה רבה לצומח.

ניתן לרכוש בחנות תוספי מזון המשמשים למגוון רחב של סימפטומים, החל ממערכת העיכול, מערכת העצבים, קוסמטיקה טבעית, מוצרי כורומין, חליטות תה, ועוד. העלייה למרכז המבקרים כרוכה בעלייה קטנה במדרגות.

13.30 חזרה משוערת לחיפה.

עלות הטיול: 100 ₪ לחברי ארגון, 120 ₪ למי שאינו חבר ארגון.

המחיר כולל: הסעה, כניסות והדרכה באתרים. שתייה חמה במוזיאון המיניאטורות. ארוחת בוקר עצמאית.

החזר כספי מלא לביטול עד 25.07. לאחר מועד זה יגבו דמי ביטול בסך 50 ש"ח.

הרשמה על בסיס מקום פנוי, במשרדי הקהילה (במרכז הקהילתי), שדרות מוריה 55 חיפה

הרשמה בטלפון 04-8258989, ענת- מזכירות הקהילה

מרכז קהילתי פסגות כרמל

עכשיו, כשאפשר לצאת מהבית, מוזמנים להצטרף אלינו
במרכז הקהילתי מתקיימות פעילויות פנאי, תרבות וחברה מהנות ובאווירה נעימה.
הנך מוזמן/נת להכנס, להתנסות, להתרשם מהאיכות ומהאווירה ולהצטרף.
נשמח לראותך,

תכנית קבועה				
יום א	יום ב	יום ג	יום ד	יום ה
ברידג' 08.30-10.45 11:00-13:15	רמי 09.00-11.00	ברידג' 08.30-10.45 11:00-13:15	רמי 09.00-11.00 11.00-13.15	ברידג' 09.00-11.00 11.00-13.15
קרמיקה 10:00-13:00	ידיעת הארץ 09:30-10:45	סריגה 09:15-10:00	קרמיקה 10:00-13:00	קבוצות שיחה בגרמנית 09:30-10:30 10.00-11.00 {אחת לשבועיים}
טיולים (בימים משתנים) עדכונים על הטיולים המתוכננים מועברים באמצעות הקהילתון ובאמצעות מידעון הקהילה בדואר אלקטרוני	ציור 10:00-13:00 	סריגה 09:15-10:00		הרשמה-חוג חדש: אנגלית-בדגש דיבור 10.00-11.00
		תנ"ך 11:30-12:15		התעמלות על כיסא 11:15-12:00
	קבוצת שיחה בגרמנית 18.00-19.00 (אחת לשבועיים)	הרשמה - קורס לימוד ברידג' למתחילים 16.00-18.00 נותרו מקומות בודדים	ברידג' מודרך 16.00-18.00	
		יוגה דינמית בזום 09:00-10:00	ספרות גרמנית, בגרמנית - בזום 10.00-11.00	
*הפתיחה בתנאי מינימום משתתפים. * בכל הפעילויות-ההשתתפות על בסיס מקום פנוי. פרטים נוספים והרשמה במרכז הקהילתי, שדרות מוריה 55, חיפה בימים א-ה בשעות: 07.30-14.00 טל: 04-8258989 בתשבע וייס, מנהלת המרכז				

מנוי שנתי בהנחה ל"מדעטק" בחיפה כשי לילדים ולנכדים

המטרה לאפשר לחברי הארגון, חברי "דור מושלם" ודיירי בתי הדיור המוגן לרכוש מנוי שנתי ל"מדעטק" כשי לילדים ולנכדים. זהו שי בעל ערך חינוכי המאפשר פעילות יצירתית, חוויה מדעית טכנולוגית והגדלת הסיכוי לקדם את הנכדים המבקרים לכוון מדעי טכנולוגי. בנוסף, הבילוי המשפחתי המשותף הינו בעל ערך חיוני וחשוב.

המנוי כולל בתוכו הטבות נוספות :

הנחות לכניסה ל: גן החיות בחיפה, מוזיאונים ומוסדות מדע ברחבי הארץ : בחיפה, עין הוד, תל אביב, חולון, מכון ויצמן ועוד...

כמו כן הטבה (הנחות או כניסה חופשית) בינלאומית : למאות מוזיאונים ומרכזי מדע ברחבי העולם לצפייה בהטבות השונות ניתן להיכנס באמצעות הקישור <https://www.madatech.org.il/subscription> או שתקלידו בגוגל: מינוי שנתי במדעטק

תעריפים לאחר הנחה מיוחדת לארגון "פסגות כרמל" :

מנוי משפחתי – שני מבוגרים ועד 2 ילדים עד גיל 18 330 ₪

מנוי משפחתי – שני מבוגרים ושלושה ילדים עד גיל 18 410 ₪

כל ילד נוסף עד גיל 18- 40 ש"ח תוספת למנוי המשפחתי

לרכישת מנוי הנכם מתבקשים לפנות לטל. 04-8614444, מ.ס.

ולציין כי הנכם חברים בארגון "פסגות כרמל", חברי "דור מושלם", או דיירים בבתי הדיור המוגן בארגון "פסגות כרמל".

"ידידים במדים"

מיזם קשר טלפוני של קציני צה"ל עם חברי הארגון ניצולי שואה .

אשר ורד

המיזם בשיתוף צה"ל, משרד הרווחה ועיריית חיפה המיזם החל לפעול בתחילת שנת 2021. אחת לשבוע קצינים בחיל האוויר התקשרו טלפונית לשיחה חברתית עם חבר או חברה בארגון שבקשו להשתתף בתכנית. שני הצדדים יוצאים נשכרים מהפרויקט.

לפניכם סיפורו של אשר ורד המשתתף במיזם, המציג את חוויותיו האישיות מהפרויקט: לאחר שנרשמתי והפרויקט התחיל, התחיל קשר טלפוני ביני לשלושה! טייסים מחיל האוויר. צה"ל הקצה לקשר ביננו שלושה טייסים ולא אחד, כדי שגם אם יש פעילות מבצעית שאינה מאפשרת למי מהם להתפנות לשיחה, תמיד יהיה לפחות אחד שיוכל לקיים אותה.

קבענו שהם מתקשרים בכל יום שישי בשעה 16.00 לשיחה של שעה. במידה וכולם פנויים, כולנו יחד משוחחים בשיחת ועידה.

על מה אנחנו משוחחים? בכל שבוע, אני שואל אותם חידת טריוויה. הם חכמים ומלח הארץ, אבל הסתבר לי שיש הרבה נושאים הקשורים לתנ"ך, היסטוריה, גיאוגרפיה, שאני יכול להוסיף להם מידע. אני בן למעלה מתשעים. אני שייך לדור תש"ח, עברתי מלחמות, יש לי הרבה מה לספר על ההיסטוריה של המדינה ובכלל. גם הם מספרים קצת (מה שמותר) על מה שעבר עליהם במשך השבוע.

לפני כחודש שלושתם הגיעו לביתי לביקור. הבת שלי ונכדי היו גם הם. זו הפעם הראשונה שפגשתי אותם. כשהם נכנסו לביתי, שלושת הקצינים, עם המדים והדרגות, התרגשתי. היה ביקור מהנה, מענג, מרגש.

גליון מס' 3 - שנה 38 - יולי/אוג' 2021 - תשפ"א

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

בן התרבות היקית מתכנן כפרים ערביים – עמוד 8

